

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

V. An per scholam veram Thomisticam & Philosophorum, & Magistri
doctrinam prædeterminatiæ præfinitiones liceant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](#)

Illustriss. D. Fernandus Mascareñas cum his de rebus adscribendum te conculit, adeo efficaciter oppigit doctrinam impugnauerit, adeoque confitetur nostris adhæsis, ut infra videamus. Denique miranda non est Dom. D. Ioannis de Borgia Auguste memoratae Maiordomi Maximi Regique Senatus Lufitani Consiliarii. Data ad Clementem eundem, Madriti 8. Junij, anno 1601. Larina per nostrum Paulum Leonardum citata 1. p. 57. 7. n. 30. motuum enim omnium, & articulorum, quibus Molina doctrina imperita ab hostibus fuit, eiusque apud Hispaniam tribunalia, Academias, & doctos quoque triumphorum compendiaria canti viri historici est. Titis, quibus Lufitanus inquisitionis, & Regni autoritate consulede debet initio recentius ait: *[Quomodo aliquidibus per totam Hispaniam diffuso, ne in peccatibus in re concordiam liberi arbitrij cum gratia donis a P. Ludouico de Molina Societatis Iesu in lacum emissum valde commorsum sum. Quoniamque sparsus rumor verus fuisset, non modo tristitia occasio fuisset pliis, & doctis quibusque eius Regni, perticuli quoque non medieci estimati, & authoritati supremi fidei Senatus per S. Scedem ea in provincia erecti, que me compellunt, vix. Beatitudini re praestentem, P. doct. Ludouicum de Molina per viginti annos, quibus primariam Theologizatam cathedralm Eborense in Academia moderata est, atque per alios multos, quibus à pueritia ad extremam aetatem vixit, eximiae Religionis virtum computavimus, & conditionis consumatisimum adeo, ut oracula instar habentur: euilque libri in pretio magno habentur cum generali approbatione: singulariter vero opus eius de concordia grata, & liberi arbitrio: non solum, quia more communis erat etiendu facilius a Concilio S. Inquisitionis, & ab aliis Concilii Regis Domini: Sed, quia ob denunciacionem quorundam Theologorum ex Catechista Archiduci Albertus, cum esset V. Sanctitatis Legatus à latere, & supremus inquisitor, mandauit cum omni diligentia, quae obiiciebantur, simul cum anchoris satisfactione diligenter examinari: quibus perpenitus Archiducis cum toto supremo Secretarii iudicarunt, confusa dignum nihil reperiri: prionde non esse impedendum fructum, qui ab eo expectabatur libro, speciatim aduersus herezes nostrorum temporum, V. Sanctitatem humiliter deprecans haec omnia perpendat, & quarti inconveniens futurum si Domini Archiducis V. Beatitudinis legati & suprema inquisitionis sententiam tanta cum circumspectione, & pondere latam reuoate: quoniam etiam roti regum amaritudinis condemnari doctrinam viri, quem maximu[m] faciebat, & à quo vilitatem plimam accepisse faretur. Et, licet certus sum Theologis, quibus libri examinandi cura demandatus est, tam graues esse, ut metu esse non debat, quin suo fungatur munere cum integrante: tamen parta his in locis experientia de mediis singularibus, & extraordinariis, quibus huius P. hostes vñ sunt ad eum persequendum, mouere debet, ad diligenter considerandum eorum delectum, quibus sententia commendatur, confiso de Deo, &c. V. B. humilius seruus Don. Ioannes Borgia, i Porro & si ex his, que tota hac questione prodiximus concludi absolute inequas, predeterminatas, præfinitiones, quas in equum mur damnam ab omnibus Academias, Romanis congregacionibus, & sancta Inquisitione protinus esse, nostramque eadem auferant sententiam, vii certam commendant, in hanc vero nostram portius, quam in aduersam potuisse omnino concluditur.*

QVÆSTIO V.

An per scholam veram Thomisticam, & Philosophorum, & Magistri doctrinam predeterminatu[m] præfinitiones liceant?

PHILOSOPHORVM primo loco, & Magistri sententiarum tum antiquitatis nomine, tum, quia iam sectam propriam in scholis non habent exceptando sententia, ut postmodum ad celeberrima Thomistica examen veniamus.

Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tom. I.

CERTAMEN I.

Philosophia non fatalibus omnibus, ac Magistro sententiarij, predeterminatu[m] præfinitiones absolutæ actionum humarum fuerunt semper iniuste.

CVM res hæc ex naturali Philosophia disputari, ac definiri optime queat, vii ex quest. 7. patet: merito, dum scholasticorum iudicia super illa exploramus Philosopherum de illa sententia exploranda etiam sunt. Et in primis Philosopherum Principes Platonem, & Aristotelem pro exclusione cuiusvis principij determinantis ex parte actus primi voluntatem ad alterum operationis extremum reculimus, ac recuimus, preferimus quest. 1. certam, 2. num. 2. 6. & 8. & certam 3. num. 1. & 6. dum nostram de actionibus consultationem, conflixi deliberationem electionem, ac propofitum, rerum que vnum strictum Aristot. statuit. Inde etiam fatum ad actiones solum naturales refrinxit, ne libera facili necessitat, contra ipsam libertatem, subiaceret, ut multis eius locis probat Iulius Srenius 3. de facto, cap. 4. & 5. & à cap. 41. ad 44. quod ipsum de Platone ostendit, Nemesius de natura, hominis, & anima facultatibus, c. 3. 8. & Lud. Viues 5. de ciuit. c. 1. allegatis multis ex potre- mo cius lib. de Rep.

2. Nemesij primo loco sententia est. *Virtutem (virtute sui iuris) carere Domino, & quia omnis Platonico etiam eo pertinet, ut electiones, & aliquas actiones ex electione in nostra esse potestate ostendat, ne ex necessitate legis eterna rerum administratrix. Srenius cap. 44. cit. post med. Stoici (quorum Plato author) & faciunt in nostra esse aliquid potestare tuentur. Et Plato ipse in gorgi, sibi dialog. de Rethorica sub med. ex Socrate: *Quique sibi imperat, ut temperatus, & sui ipsius potens sit, & voluptatibus, ac cupiditatibus suis imperet: tanquam scilicet actionum suorum dominus. De Stoicis cum Platone scribit August. lib. 5. de ciuit. cap. 9. sub init. dixit: Non omnia ex necessitate fieri, quoniam omnia fieri contendunt. Et cap. 10. iuit. in his causis, quas sub necessitate esse noluerunt (Stoici) posuisse voluntates nostras: videlicet, non essent libera, si subderentur necessitate. Plotinus apud Theodor. 6. de priu. post med. aicbat: *Liberi potestatis animalia, qua mouentur ex se ipsis, modo in meliore, modo in deteriori partem inclinare possunt. Et Euripides apud Origen. 2. contra Celsum autem med. & apud Euseb. de preparat. Euang. lib. 6. cap. 6. aicbat: *Quemadmodum Latitare operam liberis, & non dare, sic eius filius interficeret & non interficerre poterat. Et si exibat de patricio vaticinium. Et Cicero de natura Deor. & 2. de diuinat. apud August. 5. de ciuitate, cap. 9. & 10. & Viues ibid. Libertatem omni necessitate vincula soluta afferuit, cum autem conciliandas cum hoc infallibiliter, & celitudo præscientia impetrat, est haec errorne negavit.****

3. Audierimus tamen in hanc sententiam est Aristot. 9. Metaph. cap. 5. text. 9. & 10. vñ statuit: irrationalis potentia cum requisiti, & absque impedimentis necessaria operari; rationales vero, seu liberas esse adhuc contrariorum facti, & ad illa indifferentes. Ita enim dixerat textus comment. 3. *Que quidem cum ratione agentes omnes contrariorum sunt eadem, & que irrationalis univertus: Dunque obicitur: quare simul facient contraria quod est impossibile: responde: Necesse est ergo alterum aliquid esse, quod proprium (alter) quod dominatur est, nec adeo communis utriusque dico autem hoc appetitum, appetitionem, aut probatio[n]em (id est electio iudicij) quod enim desiderabis principaliter, hoc facies, quoniam ut possit existere, & appropinquaveris possit. Quibus verbis, & si ex parte principi aliqualem videatur determinationem requirere; non tamen illam requirit, sed proprietatem solum respecta actus voluntatis: canique ponit in prothores, seu iudicio, quod ex duobus sequitur de facto apperitus, quod proprium*

N. n. 2. eius

472 Controu. III. De Decreto, &c.

eius actus est, nec commune ipsi, & opposito; non autem de se determinatum ad illum. Appertitionem vero non ponit, ut determinatum necellarium ex parte actus primi ad appertitionem, neque enim requiri ad se ipsum, neque ad aliam, potest, ne processus infinitus detur, ni in aliqua sitatus appertitione, qua immediate ab appertitu, seu voluntate oritur nullam appertitionem supponens. Hanc igitur ad operandum ad extra solum modis requirit, que operatio, cum solum mediatam libertatem ab appertitione participet, determinationem per illum non auferatur. Adde illud ex 3. Ethicor. cap. 5. init. *Nosfra in potestate virtutes, & idemidem virtus collocari; quibus enim in rebus nostra in potestate situm est agere, in his est, & non ager; & in quibus non agere, in his est, & ager;* ut hanc potestatem ad virtutem recte explicat S. Th. lect. 11. Perihermen. cap. 8. ut absurdum inferit. [Neque est quidquam, quod aequo fieri, & non fieri possit; neque est, aut non est quidquam, sed omnia necessario etiamne: & nihil est quod aequo fieri, aut non fieri possit.] Et sub fin. concludit: (Pater non omnia necessario, vel esse, vel fieri; sed quaedam talia esse, ut aequo fieri, atque non fieri possint.) Et subinserit, [Quare, cum ita orationes sint tunc, quemadmodum seles res ipsa habent, patet, & contradictionem ipsam, quae circa res eas est, quae sic est habent, ut aequo fieri, atque non fieri, & esse atque non esse possint, necessario perinde seles habent, atque res tales seles habent, & tandem cum illis legem subire.] Et lib. 2. c. 3. post med: [Potentia igitur ea, que participes rationis sunt, eadem pluriuntur, & contraria sunt; atque sunt rationis expertes, non omnes: sed ignis, ut dictum est, non calefacere, & calefacere non potest; neque catena quacumque semper actu existunt. Aliqua tamen eorum, quae potentias rationis expertes habent, opposita simul sucipere] (passim) possunt. Alia etiam in fententiam eandem Philosophorum testimonia dabitur q. 7. duarum agentium liberi definitionem statuimus.

4 Accedunt Patres plures recitati q. 1. & 2. non vno solum Theologis titulo, sed & Philosophis illustres: quodquidem in virtute eminuerunt. Sed praesertim Scholasticorum Philosophorum nomine referendi hic sunt, qui ex nominatis summis, celeberrimisque Philosophis Christianam religionem ingressi, & sanctimoniam vita, & sacrarum literarum accurate meditatione, & intelligentia naturalis sua Philosophum laudem non minorerunt quidem, sed magnopere auxerunt, & illustrarunt, in quibus sunt Boëtius, Athenagoras, Iustini Martyr, Cyprianus, Nemesius, Irenaeus, Nazianz, Basilius, Nemesis, Synodus, Laetanius, Minutius Felix, Augustinus, Ennodius, Damascenus, & ex recitatis q. 2. & 3. Antiquorum plerique, quorum testimonia eis locis videti poterunt, ne hic otiose repetantur.

5 Ex Theologis referendum primo venit Magister fententiarum, & in primis locis ex ipso dandis contra praefinitiones prædeterminatas ad materiale peccati. Secundo dandis etiam pro definitio cause liberæ. Tertio datis iam locis controuit. 2. disp. 5. quest. vii. pro concordia præficiencia infallibili Dei de nostris liberis actibus cum coram libertate, quia illos non præcedit, sed sublequitur, & supponit. Audierundus præterea est in 2. d. 25. c. i. sic fatus. *Habilitas voluntatis, & rationis libera est ad utrumlibet: quia liberum potest morari ad hoc, vel ad illud.* c. 2. negat sub potestate arbitrij esse præterita, & præficiencia (qua præficiencia scilicet) *imo negue futura;* *sed ea tandem, quae per liberum arbitrium possunt fieri, vel non fieri.* Vbi tantumdem valere posse fieri, vel non fieri, seu potestatam ad faciendum, vel non faciendum, atque arbitrij, & actionum libertatem ait, cap. 5. *Liberum dicitur arbitrium: quia sine coactione, & necessitate, valer eligere, quod ex ratione decrevit, cap. 9.* A necessitate, & ante peccatum, & post, aequo liberum est arbitrium. Sicut enim tuus cogi non poterat, ita negue modo. Ideoque voluntas merito apud Deum indicatur, quae semper a necessitate libera est, & nunquam cogi potest: ubi necessitas, ibi non est libertas: ubi non libertas, neque voluntas: & ideo neque meritos, c. 13. repetit esse a necessitate liberam, cap. vlt. *libertas a necessitate est per naturam, que consonant dictis ab ipso d. 5. init. & d. 24.*

CERTAMEN II.

S. Thomas pro nobis apertus propositus est.

1 Secundo loco pro sententia præfinitiones præderuntur. Minutius excludente adeo apertus, frequens, & contans S. Thomas, ut abolire, ac sine via lectorum eius racitatione, immo & citatione referendus esset, ni Dominicani Patres habitus, & ordinis, quam mentis, concordia, ius priuatum, quod aint, illum interpretandi sicut, & Thomistarum nomen sibi arrogantes Angelicus Praeceptor in propriis quaque fententias tradidit, vel iniunctum, communem sibi (sibi tam non semel, & discordem) fecissent potestarem. Quoniam igitur in re praefentis se los Angelici Praeceptoris mente alsecutus, secutusque iactant. Nolque in re tam gravi ipsius infensos hostes apud scholas, apud aliena facultatis, immo mere etiam laicos homines, infestaque multies, & plebem conqueruntur, & clamant plusibus illis (ut omnibus fieri absque nimis prolixitate negaret) testimoniis, utique operum eius obutis eum ipsi infensum, nobis in hac materia amicissimum esse ostendendum hic erit. Et in primis videnda, quae ex ipso produxitur controuit. 2. d. 5. quest. vii. cert. 3. a. num. 3. vbi inde folam præficiencia certitudinem cum contingens futuri contingit, & libertate concidit, quia illa haec causa non est; neque hoc ideo erit, quia præficiens, sed potius ideo præficietur quia erit, atque esse, seu fore in se determinate ad sui præficiendum supponit. Secundo quia est, locis autem futuri ex suis causis necessitatem, ut si, non habere, neque determinationem essendi infallibiliter: ac proxime non posse præficiencia Dei physique, ac metaphysice infallibiliter, in suis causis cognosci sumum potius, quam non futurum: cum in illis, etiam coniunctio acceptis determinationem, & necessitatem essendi possit, quam non essendi eius futurio non habeat, sed locum indifferenter, & indeterminationem ad sui iurisdictionem, & non futuritatem. Quare expectandam esse ait contingens in suo determinato esse existentiam pro duratione, & respectu eius determinata eius futurio est potius, quam non futurio, ut determinata futurum a Deo infallibiliter absque sua contingens, & libertatis præjudicio cognoscatur: quia necessitas obicitur, quam futurum contingens in se, quando est supponit, seu necessitas essendi in se pro duratione, ut in se tam est, scilicet necessitas libertatis, & potestatis ad virtutem extirpationem, neque vilanum natura antecedens. Quia doctrina Angelicus Doctor docet, quamvis determinationem, & necessitatem in coniuncto cum causam contingens, ut hoc sit rei ciendam necessario esse, ut cuius contingens, & libertas seruerat; neque aliam determinationem, & necessitatem essendi cum contingens libertate posse constituit, nisi, quae ex eo, quod in se ipso contingens est, laborior: eam scilicet, qua omne, quod est, quando est, necessitas est esse, & quam consequenter appellamus: igitur ex mente apertissima S. Th. quies in coniuncto causam infallibilis, & antecedens essendi eismodi futurum eius contingencia, & libertas abeatur: neque alia necessitas, & infallibilis essendi cum eius contingens, & libertate compotivit, nisi consequens, seu que futuri ipsius positionem supponit: At qui prædeterminata præficiens Thomistica, in coniuncto causarum, etiam necessitarum, & essentiarum futuri contingens inclusa, est necessitas infallibilis, & determinata essendi eismodi futurum causitate, & natura antecedens, nec solus consequens, & que ortum habeat ex ipsius futuri positione, quam supponit ergo ex mente S. Thomas: abiencia est, ut in eius fententia verissima, & certissima incompatibilis cum futuri ita præficiens contingencia, & libertate.

2 Eandem fententiam tradit q. 6. de malo art. vi. argum. Sed contra nostram ad exigendum libertatem in co-locans, ut voluntas hominis se habeat ad oppositas, & non ex necessitate mouatur ad unum. & sit Dominus sui actus: ita ut in ipso sit agere, & non agere. Atque in 3. Ethic.

Ethic. c. 3. lect. 7. lit. I. Aristotelis sententiam, quod consilium (proprium rationalium, & liberorum agencium) necessario sit de his, qua in nostra sunt potestate approbar: indeque constat ait ex qua ex necessitate causa sunt non posse ad consilium pertinere. Atque ex codem texu Aristotelis q. 24. de verit. art. 1. Sed contra argum. 4. consilium non esse nisi de actibus, qui sunt in nobis. Et querum sunt Domini. Et cit. q. 6. de malo a med. artecul. Et inquisitorum viam habentem ad opposita: vi cuius se voluntas non ex necessitate, sed cum potestate eligendi alterum, vel non eligendi moner. Vnde 1. 2. q. 14. art. 3. infrae consilium non esse circa res, que necessario sunt, sed contingenter. Et a nobis. & q. 44. art. 3. ad 3. non esse de impossibiliis, de electione autem, que consilium, seu consultaionem sequitur 1. 2. q. 13. art. 3. 4. 5. & 6. docet non esse de re non impossibili, que ex necessitate sit: quia quod possibile est non esse, non necessario est esse: est autem possibile non eligere, vel eligere: quia potest homo velle, & non velle agere. Et ergo ex sententia S. Thomae, necessitas, & determinatio ex parte causa ad operandum, & que, atque operandi impossibilis, quarum altera voluntati adest posita præfinitione prædeterminativa, altera vero ea deficienti, consilio, & electione humanae repugnat: quia repugnat potestat indifferenti, quam electio contingens supponit: Item 1. p. q. 23. art. 1. ad 1. ait. Necessitas agendi conuenire rebus naturalibus, que ad unum sunt determinatae, non libere, que ad unum determinata non sunt. Et 1. cont. gent. c. 88. proxime ad rationem 3. ait: Liberum arbitrium esse perfectiorum, que non necessitate quo vult; vult autem necessitate præfinita prædeterminativa, ex qua doctrina cap. 90. sicut Damascenum 2. de fide c. 30. ait: Deum omnia praeservare non autem omnia prædefiniri, ac prædeterminari: quia præfinita sunt in nobis sicut (liberas nostras operationes) non prædefinit autem hoc: quia nec cogit ad malum, nec vim agere virtutem. Solusque prædefiniri, que non sunt in nobis potestate. Ita interpretatur: ut intelligentur ea que sunt in nobis diuina determinatio non esse subiecta, quasi ab ea necessitate accipientia: Atque ibidem, in eum sensu explicata Gregorii Nyssen lib. 7. Philosoph. c. 1. & lib. 8. c. 4. dicentes: quia sunt in nobis non esse à Dei præsidentia, scilicet ea prædefiniente, & determinante, & neccesitate, ea agenti nobis inducent, atque imponente. Prima insuper p. q. 22. art. 1. ad 4. ex loco Eccl. 15. Colligit nobis non præfigi adeo virtutem operariam determinatam ad unum; sed potius nos ipsos nos agere mouere, & eligere, & q. 92. art. 5. & 9. corp. Laudat Damascenum 2. de fide c. 1. sub int. quod imaginem Dei in nobis potestate indifferenter arbitrii potest ad virtutem constitutire. Eundemque iterum, ac Bernardum eadem de causa laudat q. 24. de verit. ad 2. argum. Sed contra probat huius imaginis rationem in eo itare, quod voluntatis nostra potestas non sit determinata ad unum: quemadmodum neque Dei potestas ad unum determinata est. Que omnino quavis necessitatem, & determinationem ad operandum (quam dubio procul prædeterminativa præfinit illi inducit) à voluntate nostra omniō rejeicit.

3. Accedit 1. 2. q. 10. art. 4. arg. fed contra & corp. ex codice loco Eccl. 15. dicens: quia voluntas est principium omnium non determinatum ad unum, sed indifferenter se habens ad multa: sic Deus ipsam mouet, quoniam non ex necessitate ad unum determinat, sed remanet motus suis contingens, & non necessarius. Determinat autem ad unum ex neccesitate, & inimpedibilius, cum illam motus, & motus remanet neccesarius, ac non contingens, si unum extremum prædeterminative prædefinit, tandem ex codem loco sententiam deducit 1. p. q. 83. art. 1. arg. Sed contra, & corp. vbi etiam determinationem ad unum à potentia libera excludit Caiet. & 1. 2. q. 1. art. 1. corp. Homo est Deminus surum ad unum per rationem, & voluntatem. Illa ergo actiones proprie humana dicuntur, quia ex voluntate deliberata procedunt, quod ipsum repetit q. 6. art. 2. ad 2. docuit autem locis datus n. 3. in his, quia ex determinatione, & neccesitate sunt, nec consilium, nec deliberationem locum habere. Ac de vñ (qui proprius rationalis, & liberi agens est) 1. 2. q. 16. art. 1. corp. & art. 2. ait: importare, ac eis applicationem rei alicuius ad actionem: sicut consentire est applicare motum appeti-

tium ad aliquid appetendum. Cum autem applicatio motus appetitum, seu voluntatis eius indifferentiam supponat, vñque, qui consensus est, vt S. Thom. ait ad actionem applicetur: sit ante consentim ipsum voluntatem ad actionem applicatam, & determinatam ad illum non esse: quare nec prædeterminatum præfinitionem, ex qua ante consentim determinata, & applicata ad illum est, admittendum in sententia Diu Thom. fore. Huc etiam spectat testimonio D. Thom. ex commentario eius ad 9. Ethicor. cap. 5. lect. 11. ne circum q. 2. cert. 3. num. 1. vbi ait, in quibus operari est in nostra potestate, in eadem esse debere. Et non operari: Et è conuerso: si non operari est in nostra potestate itidem esse & operari: aliqui alterum effici nobis impossibile, quare. Et alterum non effici ex nobis, sed ex necessitate. Quibus omnem necessitatem, que ex nobis non sit, alterius extremi, impossibilitatem alterius inducere, quia potestare ad virtutem potestia libera necessariam, aqua ut ex nobis operemur, evant, atque eodem cert. num. 2. in cap. 1. Ioan. lect. 6. aiebat: consensus liberum requiri ad iustificationem, in adulis etiam post Baptismum peragendam. Vnde, quia in potestate bonum est, ut consentiat, & non consentiat dicit eis potestatem. Quod ipsum de potestate conferandi, & amicandi temet partam iustificationem statim docet. Atque in id 2. Petri 1. Vos autem erum omnem sub inferentes ministrare in fide vestra virtutem. Ita ille sub inferentes commentatur: id est: sub Deo principaliiter, operante inferentes, & ei cooperantes in omnibus enim operibus principis autoritas est gratia; secundarie liberi arbitrii. His addi eniudem Sancti Praeceptoris commentator in 3. cap. Dionysij de diuin. nomin. recitatim q. 3. cert. 1. n. 2. vbi posita etiam Dei prouidentia, & prædeterminatione nostram ad contentendum, vel non consentendum potestare, cum qua negatio consensus, & salutis conjungi possit admittit. Item ille, quod ait comment. in 2. Physicor. textu 58. & 59. lect. 10. Quod ad proprie agendum dominum ius actus requiratur. Quod & docet commentar. in 6. Ethicor. c. 2. lect. 2. & sape alias supra, vt vidimus q. 4. cert. 1. num. 3. vbi etiam reulimum cum hanc propositionem: Debere esse per se mobilibus, seu agentibus liberos, per aliud mobilem necessitatem: vbi etroncam refutatio comment. in cap. 8. de diuin. nomin. Dionysij lect. 4. deberet autem esse per se mobilibus, per aliud mobilis necessitas, si prædeterminatione præfinitione opus haberent. Pluribus denique locis datis cir. cert. 1. num. 5. docet: agere proprie, & stricte solis agentibus liberi competere, quia cum dominio sui actus se agunt: cum carcer, que cum eo dominio non agunt, agunt proprius quam agant. Dominum autem actions dicit ad virtutem potestat, cui Physicum alterius ius, seu actiuitas oblitus: quemadmodum dominum politicum, seu ciuitate potestat etiendi pro libito quin ius alterius ciuite oblitus includit, ut supra expendebamus.

4. Item 3. p. q. 79. art. 6. ad 1. defumentibus Eucharistiam, & recipientibus eius virtute auxilia, quandoque efficacia, ad non peccandum ait: quia omnis virtus attulit agit suum effectum secundum modum materie, seu recipientis. Homo autem sicut via est huius conditione quod liberum arbitrium cuius potest electi in bonum, & malum. Vnde licet hoc sacramentum, quantum est de se, habeat virtutem præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxiliis præfatuatis hoc inferit. 4. item contra gent. c. 70. sicut obicit in 1. Ioan. 3. Omnis qui in eomaket non peccat, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Respondet bona Spiritus sancti: quibus homo ad optinatur in filium, voluntate præfatuam à peccato: non tamen auferit: hominī possibiliter peccare. Quod ipsum de quavis activa virtute docet, ex qua generaliter affecta de auxili

474 Controu. III. De Decreto, &c.

et diuit hominem ad non peccandum, non tamen ita confirmat in bone, ut homo peccare non possit, &c. gratia autem confirmans efficax est, & specialem Dei electionem superponit, q. 24. de verit. art. 1. ad 19. Ex habitu iusso efficitur quod homo efficaciter appetas finem consorum illi habuius, & tamen illi habitus necessitatem non inducit, neque libertatem electionis tollit, non autem efficaciter appetas, ni potius requisitus voluntatis, & gratiae efficacis diuinae. Et in c. 7. ad Rom. id velle adiaceat mihi; Commentatur, id est, propinquum est mihi, quasi sub mea potestate constitutum. Nihil enim tam est in hominibus potestate constitutum, quam hominis voluntas, notatque id esse ex reparacione gratiae Dei.

5. Sed legendus non postremo loco ad rem hanc est Angelicus Doctor 1. p. q. 116, in cuius art. 1. & 2. Christianum facut explicat. Et art. 3. tertio loco sic arguit. [Si fatum est immobile ea, que subdulant facto immobiliter, & ex necessitate eviciuntur: sed talia videntur esse maxime contingencia, qua facto attribuuntur: ergo nihil ex contingente in rebus; sed omnia ex necessitate eviciuntur.] In corpore autem hanc pro eius, & similius fortunione doctrinam statuit. (Fatum secundum considerationem secundarium causarum mobile est; sed secundum quod subest diuina prouidentia immobilitatem fortiorum: non quidem ab soluta necessitate, sed conditionate: secundum quod dicimus hanc conditionalem esse veram: si Deus praecit futurum erit.) Et subiuncto in eius confirmatione Boëtij dicto 4. de consolat. prosa 4. circa med. Fati seruum esse mobilem: aut addidicis: quis tamen ab immobili prouidentia proficiatur exordiis ipsamque immutabilem esse necessitatem est: & per hoc patet resonatio ad objecta. Quia doctrina ex Boëtio decipiuta fata Christiani in Dei prouidentia, & prædestinatione, aut præscientia necessitatem, & immobilitatem cum futuri contingentiis fortiorum, ut à causa secundis est, & subinde cum ipsis fata immobilitate, non aliter componi posse docet, nisi eo modo, quo futuri prædicti contingentiis cum præscientiæ certitudine componantur. q. 5. de scient. quæst. vii. quia nimirum necessitas, & immobilitas ea non absolute, ex natura procedens, sed secundum quid, seu consequens est, atque contingens prædicti positionem sequens, ac proinde ab Anselmo, & Scholasticis nominatur: Quare ex S. Thome sententia prædeterminatio præfinitionis necessitas, que antecedens, nec sequens, & supponens contingentes positionem est, conciliari cum eius contingentiis, & libertate minime potest, quæst. 6. de malo todo art. vn. sive probat voluntatem proposito indifferenter obiecto posse illud eligere, vel retinere, agere & non agere absolute, ab illo voluntate, aut determinatione ad alterum: atque à med. corporis: [Voluntas mouet se ipsum, & omnes alias potentias. Intelligo enim, quia volo.] Inferiuntur.] Si ergo ad ostendendum quod voluntas non ex necessitate mouetur oportet considerare motum voluntatis, & quantum ad exercitium actus, & quantum ad determinationem actus, qui est ex obiecto. Primo quidem manifestum est, quod voluntas mouetur à se ipso; sicut enim mouet alias potentias, ita & se ipsum mouet, &c.] Et quanvis asservat Deum esse principium mouens per infinitum voluntarent ad primam voluntatem, boni scilicet in communione, ut propter eius indifferenter secundum relinqueret illi potestatem, ut eligat particularia bona, vel non eligat, & loquit. ad 3. etiam polita Dei prouidentia certa, & prædeterminatione circa particularia bona, relinqui tamen indifferenter voluntatis omni determinatione, & necessitate solvuntur. Deus, inquit, mouet quidem voluntatem immutabiliter propter efficaciam virtutis mouentis, qua deficeris non potest (scilicet consequenter: quia, ut supra superius dixi, solum libertatem sub conditione eius, qui mouet, supponit) [sed propter naturam voluntatis motus, qui indifferenter habet ad diversa non inducere necessitas, Dei motio, sed manet libertas.] Et rursum quæst. eadem 6. [Oportet considerare motum voluntatis, & quantum ad exercitium actus, & quantum ad determinationem actus, qui est ex obiecto, quantum ergo ad exercitium actus, primo quidem manifestum est, quod voluntas mouetur à se ipso. [Subinferius] Cum ergo voluntas se consilio moueat: Conflitum autem est inquisitio quædam non demonstrativa, sed ad opon-

sita viam habens: non ex necessitate se ipsum mouet. Et si quidem à se ipso, necesse est, quod morus voluntatis præcedat conflitum, & conflitum actus voluntatis: & cum hoc in infinitum procedere non possit, necesse est ponere, quod quantum ad primum morum voluntatis moueat voluntas, non actu voluntatis, sed ab aliquo exteriori] (Deo) [qui cum omni mouet secundum rationem mobilium, etiam voluntatis mouet secundum eius conditionem; vt non ex necessitate; sed ut indeterminata habeantur.] Vbi ter determinata à se ipsa voluntatem, ac non à primo motore Deo ad suos actus, & si ad conflitum, sed primam cogitationem moueri ab ipso intentionaliter, quia mobilis intentionaliter illa est, ab eo debeat moueri, & q. 3. de malo, art. 5. dicitur. [Dicendum, quod voluntas, cum sit ad vitrumliber per aliquod determinatum ad unum, scilicet per conflitum rationis: nec oportet esse per aliquod agens extrinsecum.] Et q. 1. de potent. art. 4. ad 3. [Dicendum, quod, licet causa prima maximè influat in effectum, tamen eius influentia per causam proximam determinatur.] q. 44. de malo art. 1. ad 5. negat voluntatem esse proprio instrumentum Dei, à quo mouetur, quia etiam se ipsum mouet: se, scilicet determinando, nec solum agendo, seu coagendo: id enim, & intellectus haber. Et vitales potentie, quæ immaterialiter operantur; quibus tamen propriæ instrumentis vitat Deus. Et ad 14. fine. Non oportet quod mentes humanæ sint determinatae ad aliquos effectus, sed resoluta multorum efficaciam habentes ratione cuius conuenit eis libertas, quam tota art. 1. & 2. ponit in indifferente potestate ad vitrumvis absque villa necessitate, & determinatione ad unum; ita ut homo sibi principium, & causa futuris sit.

6. Rursum q. 22. de verit. art. 5. docet voluntati, quia tali, & qua rationali, aduersandum circa particularia bona, ac non circa bonum in communione, repugnare necessitatem, & determinationem ad unum; etiisque propriam vim esse suis actibus dominari, & se circa particularia bona determinare. Et ad 5. art. 5. voluntas, in quantum est rationalis, ad opposita se habet. Hoc enim est confidere ipsam secundum hoc, quod est ei proprium.] Et fine articuli. [Hoc est proprium voluntatis, in quantum voluntas: quod sit somnia suorum actuum.] Quam totam doctrinam repetit art. 6. cuius corpore ait. [Ex hoc dicitur aliiquid esse necessarium, quod est immutabilitatem determinatum ad unum.] Ac statim triplicem indeterminationem voluntatis, quia omni determinationi aduersatur, affligat, scilicet, ut velit, vel non velit: ut velit hoc, vel illud: ut velit bonum, vel malum, materialiter scilicet: quia ultima solius via est. Et art. 9. ad 1. [Voluntas potest se ipsum immutare, resoluta aliquorum directe: cum sit domina suorum actuum. Et q. 2. de potent. art. 3. corporis init. Voluntas in quantum voluntas est, cum sit libera, ad vitrumliber se habet. Potest enim agere, & non agere: sic vel se facere: velle, vel non velle. Et, si resoluta aliquam voluntas sit determinata, hoc non est in quantum voluntas: sed ex inclinazione naturali, quia habet ad aliquid: sicut ad finem ultimum, quem non potest non volle: sicut voluntas humana non potest non voluntaria, neque potest velle, miseriam. Vbi pendenda sunt. Primum: voluntate libertatem in potest in indifferenti, & indeterminata ad vitrumvis extrellum, vel contrarietas, vel contradictiones à S. Thom. collocari. Secundum: huic per eundem doctrinam repugnare voluntatis determinationem ad unum extrellum. Tertium: respectu actionis, & affectus, ad quem vincit determinatione voluntatis est, non recenseri à S. Thom. voluntatem, ut voluntatem: hoc est, ut potentiam, & causam libram; sed, ut causam, & potentiam naturalem: id enim docet expressè illi verbis. [Hoc non est in quantum voluntas, sed ex inclinazione naturali.] Quare, si prædeterminatione prædeterminatio determinata, nec necessitatem ad agendum voluntas admittitur, nec indifferenter, indeterminata, & soluta eius potest ad agendum, sive libera, operari: & si physice secundum suam entitatem maneat, & operetur iuxta S. Thom. item quæst. 3. de potentia art. 7. ad 13. art.: voluntas dicitur habere dominium sui actus, non per exclusionem causæ primæ;

Disp. I. Quæst. V. Certam. II. 475

Prima: Sed, quia causa prima non ita agit in voluntate, et tam de necessitate ad unum determinat sicut determinat naturam. Et ideo determinatio actus relinquitur in potestate rationis, & voluntatis; & q. 9. de potentia, art. 1. ad 3. Sols, inquit, substantia rationales habent dominium sui ultimi: itaque in ipsis est agere, & non agere. Quidlib. 1. art. 7. ad 2. Deus mouet omnia secundum modum eorum: & ideo diuina motio à quibusdam participatur cum necessitate; à natura vero rationali cum libertate: propero, quod virtus rationalis sibi habet ad oppositas. & ideo, si Deus mouet mentem humanam ad bonum, quod tamen potest hinc motione resistere. Ad hanc scilicet motionem, atque in ea refutandi Deo mouenti, & motioni potestate naturae rationalis libertatem in actu primo S. Thom. confitit.

7. Nec minus apertus pro nostra doctrina fuit S. Th. in summa theologiae 1. part. quæst. 19. art. 1. ad 3. dixit: *Creatura rationalis est dominus sui actus;* & ideo circa ipsam specialem quædam signa diuina voluntatis assignantur: in quantum creaturam rationalem Deus ordinat ad agendum per se. Pende: *signa quædam voluntatis in meatus, quibus ordinatur collatione, quibus se velle dicunt;* quatenus ex se est ostendit, & significat, non autem absoluta, & efficaciter, & inclinabilitate nobis voluntate, seu prædeterminata præfinitione effectus, seu finis. Talis enim voluntas Dei illam ordinans, mediaque, per quam ordinari esse debent, ut ad agendum per se, & a te, vice sui actus dominum, ac non ex determinatione, & voluntate sola alterius, operetur. Id quod subiuncta immodicæ aduersariæ hac magis explicabitur. *Sed alia creatura non agit, nisi motu ex operatione diuina, ac præordine;* & per se. Et art. 10. corp. *Liberum arbitrium habens respectu eorum, que non necessario voluntus, vel naturali instinctu.* Ergo respectu eorum, que necessario voluntate arbitrium liberum non admittit, & si necessario ex naturali instinctu voluntarius non sit, sed aliunde. Et ad 2. probat liberum arbitrium in Deo, & si nequeat velle cupum: quia ad operationem se habet in quantum velle potest, quod cupa non sit, & se, vel non esse. Sicut, & nos, non secundum possumus velle federe, & non federe. Quod ipsum docuit 1. contra gent. c. 8. & q. 14. de verit. art. 3. maxime fine. Deinde eadem 1. p. q. 59. art. 3. ad 2. art. voluntatem Angelorum, quia liberam, non esse determinatam ad unum, & si eius intellectus determinatur sit ad omnem naturalem voluntatem. Vbi enim Caiet. & q. 82. art. 1. ad 3. summa domini nobisrum actuum secundum quod possumus hoc, vel illud eligere. Et tunc art. 2. probat voluntatem particula bona nullatenus ex necessitate velle q. 8. art. 4. arg. 4. cum eius solutione afferat notitia electiones potestatis, & dominio nostro esse subiectas q. 109. art. 4. corp. explicant, quomodo Deus, tanquam efficientes creans voluntatem creatam, illam mouat, sit: *velle nihil aliud est,* quam inclinatio quædam in obiectum voluntatis, quod est eum uniuersale. Inclinare autem in bonum uniuersale est primus motus, cui proportionatur voluntas finis: sic cur in rebus humanis dirigere ad bonum commune est eius, qui præst multitudo. Et nihilominus ad 2. & 3. fatetur voluntatem ex te, & à te ipsa moueri ad particularia bona. Existimo autem mentionem illam generalem voluntatis à Deo ad bonum in communis est solum ipsam voluntatem naturaliter ad illud inclinacionem de te, ac proportionem, qui illam creat Deus; illam ad illum creatione ipsa determinat, & moueret actione: ex qua determinata est in alia prima quodam specificatione ad bonum amandum, ita, ut malum amare negetur. Sed si quando voluntaria sit non possit non velle bonum. Cum quo sit bene quod ad amandum hoc, vel illud bonum, & contradictorie, & contrarie indifferentes sit, ac non determinata. Illudque solam probat exemplum eius, qui præst multitudo, ut de se patet.

8. Insipit 1. 2. quæst. 1. art. 2. corp. [Ad hoc, quod agens determinatum effectum producat, necesse est, quod determinetur ad aliquid certum, quod habeat rationem finis. Hac autem determinatio, siue in rationali natura per rationalem sit appetitus, qui dicitur voluntas, ita in aliis sit per inclinationem naturaliem, que dicitur appetitus naturalis. Tamen considerandum est, quod aliquid sua actione, vel motu ostendit in finem duobus. Vao modo, siue se ipsum ad finem mouens

ve homo, &c.] Et subioperius. [Illa ergo, quæ rationem habent, se ipsa mouent in finem, quia habent dominium suorum actuum per liberum arbitrium] quæst. 9. art. 2. arg. sed contra, & corp. & ad 1. art. è finis volitione mouere se voluntatem ad volenda media. Et art. 4. indigere motione exterioris momentis ad primam finis volitionem, ad sequentes vero se ipsam mouere: alias non esse liberam, quibus consonat quæst. 1. 6. art. 1. & 2. de vla agens. Et quæst. eadem 9. art. 6. fine: [Deus mouet voluntatem hominis sicut universalis motor ad universale obiectum voluntatis, quod est bonum, & finis haec universalis motione homo non potest aliquid velle: sed homo per rationem se determinat ad volendum hoc, vel illud, quod est vere bonum, vel apparet bonum, non ergo motione illa generaliter determinatur ad volendum, quod vere bonum, aut apparet, id est honestum, vel turpe; aliquo ad ea in particulari volenda non se homo determinaret.] Subdit. [Interdum specialiter Deus mouet aliquos ad aliquid determinate volendum, quod est bonum: sicut in his, quos mouet per gratiam, ut infra dicetur.] Scilicet quæst. 109. Ex quibus constat motionem gratiae ad vere bonum volendum non esse generaliter illam Dei, ut causa prima, sed specialiter, & quemadmodum hanc specialiter ad bonum non esse determinando voluntatem ad illud volendum, fieri sit motio ad illud determinate volendum, scilicet illud determinante, ac non aliud apparet bonum, ut integrum voluntati relinquat se ad illud etiam volendum determinante quæst. autem illa 109. (quo se pro hac speciali motione Dei ad bonum remittit) art. 2. ad 1. docet, iuxta dicta quæst. 9. art. 4. Dei motione speciali opus est, ut homo deliberare incipiat; deinceps illum suorum actuum Dominum esse properiter deliberationem rationis, qua ad vitrum flesteret, si potest. Et art. 7. docet Deum titulo primi mouentis mouere ad bonum in communis, ut sapientia ex ipso regimur: ad particulare vero bonum, scilicet Deum mouentes, non eo titulo, sed specialis causa, ad illum nos per gratiam specialiter mouendo: quod exemplo motionis militum, & a generali duce, a tribunis illustratur. Item quæst. 10. art. 4. corp. [Quia voluntas est principium non determinatum ad unum, sed indifferenter ex le habens ad multa: sic Deus eam mouet, quod non ex necessitate ad unum se determinat; sed manet eius motus contingens, & non necessarius, nisi in his, ad quæ naturaliter mouetur.] quæst. 15. art. 2. corp. [Consensus importat applicationem appetitus motus ad aliquid agendum. Eius autem est applicare appetitum motum ad aliquid agendum, in cuius potestate est appetitus morus.] Unde infert. Preprid dicitur consentire sola rationalis natura, quia habet in potestate sua appetitum motum, & potest ipsum applicare ad hoc, vel ad illud. q. 16. art. 1. corp. voluntatem vocat primum mouens applicans omnes potentias ad operationem q. 17. art. 5. argum. Sed contra. Et corpor. dicit: Reliquis à primo actus voluntatis in eius potestate, ac sub eius imperio est, atque ad 3. solum primum illius actum esse è nature instinctu, aut causa superiore q. 19. art. 8. corp. *Interioris actus est in potestate nostra.* q. 21. art. 2. corp. ideo eos imputari ad laudem, vel culpam, quia ita in nostra potestate sunt, ut ilorum habeamus dominium. Eadem doctrina infiniti 2. 2. siquidem q. 90. art. 1. corp. docet hominem suorum actuum dominum esse q. 158. art. 2. ad 3. motus rationis iudicium non prouidentes in eius potestate, & dominio est: subiros vero illud prouidentes quodammodo solum esse in eius potestate. Quæ docuerat 1. 2. q. 74. art. 10. corp.

9. Ab his vero, relatum quidem, discrepat vnguentum in sententiariis. Nam in 2. d. 25. q. vñc. art. 1. corp. ait: *Sic ergo patet, quod haec differentia est in agentibus: quia quædam determinant sibi finem, & actum in finem illum; quædam vero non. Postmodum, Indictum de actione propriæ solum modo est in agentibus inservit: quæsi in potestate eorum configuratione sit eligere hanc actionem, vel illam: unde, & dominium sui actus habere dicuntur. Et propter hoc in solum intellectum habentibus liberum arbitrium innervatur; non autem in illis, quorum actiones non determinantur ab ipsis agentibus, sed à quibusdam causis prioribus: ergo tantum abest, ut ex primatu causa prius nostratum actionum antecedens determinatio,* seu

seu prædeterminatio, competit Deo, vii argunt Thomistæ, ut inde vel maxime, quod prior, seu prima causa sit, sicut arbitrio libertate eas prædeterminare nequeat, in S. Thomas sententia. Et ad 3, in libro arbitrio hoc modo agit Deus, ut virtutem ministraret, & ipso operante liberum arbitrium agat. Sed tamen determinatio actionis & finis in potestate liberi arbitrij conficietur. Unde remanet sibi dominum sui actus; tunc non ita, sicut agenti. Quia hoc implera potestatis sua constitutione a nullius libera dispositione pender, & art. 5, ac reliquo eius distinctionis voluntatis nostra dominum à coactione, & necessitate liberum statuit: confone ad ea, quae scripsera d. 2. art. 2. ad 1. & d. 2. art. 1. corp. & qua postea scripti d. 35. art. 4. corp. ac capitulo lib. item 1. contigit. c. 81. docet libratam creaturam itare in indifferenti, & in determinata potestate ac utrumvis abique villa necessitate inclinante ad unum obiectum ex his, quae libi subjacent potestati c. 88. Liberum arbitrium dicitur respectu eorum, quae non necessitate quis vult, sed propria sponte. Unde in nobis liberum arbitrium est respectu eius, quod voluntus currere, & ambulare. 3. contra gent. c. 73. ratione 1. art. *Alia agentia secundum suam naturam esse determinata ad unum, sed voluntatis virtutem non esse limitata ad unum, sed habere in potestate pro duere hunc effectum, vel illum: propter quod est contingens ad utrumlibet.* Iudee concludit ad Dei prouidentiam spectare eam indiferentiam ueritatem c. 111. art. quod dominum sui actus habet, liberum est in agendo, liber enim est, qui sui causa est, quod autem quodam necessitate ab alio agitur ad operandum seruitur subiectum est. Omnis autem alia creatura naturaliter subiecta est; sola vero natura intellectualis libera est. Vtique, quia nec seruitur, nec necessitate ad Deo inuenit, subiecta in agendo est; cui sola non intellectu alia agentia, quo ad necessitatem operandi, subiecta naturaliter sunt. Adde haec ex dist. 2. q. 9. i. art. 1. corp. [Sed] scindendum: quod aliquis actus est ab aliquo dupliciter uno modo, tam secundum substantiam actus, quam secundum determinationem agentis ad actum. Et hoc proprie in potestate agentis esse dicunt; ut est in voluntate. Ipsa enim potentia voluntatis quantum in se, est ad plurimas, quod determinate existat in hunc actum, vel in illum, non est ab alio determinante, sed ab ipsa voluntate. Sed tamen in naturalibus actus prodiuntur ab agente, sed ab eo, qui agenti talcum naturam dedit, per quam ad hunc actum determinatum est. Ita editione Romana anno 1570. fol. 127. p. 2.

9. Iam vero, quæ pro determinatus præfinitionibus ex Angelico Preceptoru aduersari objiciunt, nullius sunt ponderis. Quod enim ex comment. in c. 5. de diuin. nom. (vbi de rerum rationibus in Deo existentibus agitur) lect. 2. ait: *Huiusmodi rationes sacra scriptura vocat præfinitiones, seu prædeterminationes.* Subiunctus. *Quæ quidem prædeterminationes, seu voluntates sunt distinctiones entium, & effectuum, &c.* In primis nomina prædeterminationes non inuenitur in correctionibus S. Thom. codicibus, aut Dionysij. Secundo verter ibi agit de idem, sive exemplaribus creaturarum non solum secundum rationem communis entis, sed secundum speciales curiositatibus, iuxta quæ, creata, individualiter etiam, voluntate sua produxit: quæ extra rem ibi de præfinitionibus prædeterminationis agerentur in sensu, quo hic de eis agimus, sed vocat præfinitiones, & determinationes exemplaria illa, quæ in eis Dei supersubstantiali sunt, & quibus natura priori, effectus omni delineatur suis meritis terminis, ac definitionibus idealiter est: que sequitur Dei voluntas, dum eas exequitur adamantia. Unde illa verba prædeterminationes, seu voluntates, synonyma non sunt: Nam prædeterminationes defert idem, seu exemplaria rerum, voluntates vero principia earum effectiva: quarum prima, sive rerum exemplar, secunda effectiva, & executive earum distinctio ait. Quod conatur ex loco scripture, quo probat voluntates Dei esse principia rerum distinctivæ effectiva. Item illud a Roman. 8. quos prædestinavit, hos & vocauit. Neque enim prædefinitionem esse efficacem effectus voluntatem Dei S. Thom. admisit inquam, seu præfinitionem, aut prædeterminationem, quæ ad Dei voluntatem pertineat. Ex quo patet etiam interpretatione clara, & genuina plurium locorum, quæ ex S. Thom. arripunt ex quodlib. 1. q. 1. art. 4. omnia etiam contingens facta immobili quidem catho-

lici intellectu subiacere: scilicet prouidentia, & præcognitionis & 1. p. q. 25. art. 5. ad 1. nihil fieri ab quo Dei præcognitionis, & præordinationis. Atque ideo q. 116. art. 1. corp. omnia etiam contingens reduci in causam præordinantem, scilicet prouidentiam diuinam. Hæc tamen omnia nihil probant: quia opotteret ostendere etiam S. Thom. prædestinationem, & prouidentiam in præfinitione, & effectu voluntatis effectu, quod nusquam apparet, insuper eam præfinitionem scientia media effectus non inniti cuius nullum est in S. Thom. vestigium. Imo vero, cum Sancti Thom. fatus ethicum (quod in Dei voluntate efficaci independenter ab utrilibet voluntate: & tamen cum effectu ineuctibiliter conexa stabeatur) cum Patribus omnibus, tanquam liberi arbitrij exercetur, nequit prouidentiam, & prædictiua in simili Dei voluntate constituire.

10. Dices ex 1. p. q. 33. art. 1. ad 1. q. 5. de verit. art. 5. ad 1. 3. cont. gent. c. 9. fine, & 1. 2. q. 10. art. 4. corp. *Deum voluntatem mouere, quod non ex necessitate ad unum determinare ergo determinatio voluntatis ad unum potest esse non ex necessitate, seu cum ex necessitate operandi, quo ruit nostrum totum fundamentum, vel superflue additur illud ex necessitate, si determinatio eius ad operandum, & non ex necessitate esse non potest.* Nego consequiam quod virumque, & poltemram patrem: quia que magis rem explicant non sunt superflua. Cum autem libertas voluntatis sit in indifferenti, & indeterminata potest ei qui opponit determinatio ad unum, indeque contingens operandi, cui opponit necessitas operandi, viruque negatione, omnibus modis, & terminis servari ad Deo mouent voluntatis libertatem explicatur. Infelix ex 1. p. q. 19. art. 3. ad 5. cum obiecisset. *Ab eo, quod est ad virumque non sequi determinatam actionem, nisi ab alio inclinetur ad unum, iuxta commentatorem 2. Physicor. ergo Deus, si liber ad aliquam sit, cauam determinantem priorem habebit.* Negat autem antecedens, in Deo: quia eius voluntas ex necessitate habet ad unum, scilicet ad seipsum: vnde ad volita reliqua potest se determinare, ad que habitudinem, licet non necessitatem, habet. *Creato vero ex se contingens, & libera determinari ab alio ad effectum debere.* His locis bene penetratus peculiarem nostrum modum confundit. *Ita libera Dei exprimit, foliumque, ad rem praefensem, probat cauam, seu voluntatem creatam omnino contingenter de se, debere supponere cauam priorem ad boni in communi, vel ad motum voluntem, seu ad amorem.* Rius dixisse S. Thom. cum de haec ex infinito dii purabitur, & patet ex q. 24. de verit. art. 14. ex quo nobis apponitur etiam, cum pro nobis & contra obiectans isti, ut ex fide articuli patet, id quod in Deo, qui ad primum substantiam, & modum de terminatus est, locum non habet. Et quidem determinationem voluntatis ad opus a deo hic non intelligit. S. Thom. determinationem connexionis, sed invitationis intentionalis per obiectum propositionem, quam determinate obiecti huius in sua potestate voluntas non habet, sed ex Dei dispositione, & prouidentia, vel naturali, vel supernaturali, sicutem quod modum, si obiectum honestum, & bonus moraliter sit: quecumque ea propter liberi præcipuum, reducuntur a S. Thom. sepe & præcipue in 2. dist. 37. qualit. 1. art. 1. ad 5. vbi cum dominio, & electione nostra circa actus nostros obinde componit non solum posse, sed & agere a Deo nobis donari. Sic etiam explicantur, quod S. Thom. 1. p. q. 10. 5. art. 4. & q. 83. art. 1. ad 3. & 3. cont. gent. c. 67. art. 4. c. 68. art. 5. & cap. 10. ac de pot. q. 3. art. 7. corp. & ad argum. & sepe alias ait: quod feliciter moueat cauam prima cauas secundas, etiam liberas. Ita enim eas mouere specialiter ait intentionali motione per cogitationem allientium immotionem, & execrationem, sive ex mortuum subitorum delectatione, sive aliunde habitam; generali vero motione, & concurso casæ prima comitanter natura & causalitate, licet prædicta ratione entis concurui causa prima, & vnuersalitatem agentis formaliter refendet. Neutra tamē motione determinatur, tanquam per causas particulares à determinatione, sive per causas secundariæ libera, ut confit ex eis locis prædictis cit. q. 68. & q. 83. quod autem q. 82. antecedet ait a. 1. ad 1. necclesia

{ Necessitatem naturalem non auferre libertatem;] Ad alia, ad que necessitas non cit, intelligitur. Scilicet necessitatem naturalem voluntatis ad bonum, seu beatitudinem in communi, non auferre libertatem eius ad bona particularia, ut pater ex eo art. & seq. & sequenti etiam quæst. 88.

11. Denique opponis ex 1. p. q. 105. art. 5. post med. corp. [Deus mouet res ad operandum, quia applicando formas, & virtutes rerum ad operationem: sicut etiam artifex applicat eorum ad scindendum. Ergo, sicut mouetur securis, & applicatur ab artifice per impressionem impulsus physici præiuij ad scindendum, ita res omnes, etiam liberas, mouentur, & applicantur a Deo ad operandum, intentiuē per Thomisticam præfinitionem, executiuē per qualitatem impellentem, & prædeterminantem ad operandum. Confirmatur ex q. 3. de potent. art. 7. vbi hanc similitudinem explicatur S. Thom. tradit: Id quod a Deo fit in re naturali, quo actualiter agat, est intentio (sola) habens esse quoddam incompletum per modum, quo colores sunt in aere, & virtus artis in instrumento artificis;] & statim feret. [Vnde sicut instrumentum artificis conferti non potuit, quod operaretur, absque motu artis: ita rei naturali conferti non potuit, quod operatur absque operatione diuina.] Respondetur negando ex his locis, colliguntur physicam motionem, & prædeterminationem. Primo enim loco applicationis nomine non impulsus ab artifice impressus ferre, aut secundum se fūmpus elevi se enim non applicatio virtutis, sed virtus ipsa physica applicata est. Applicatione vero est motus ipsius, & actio seculi, seu scindens ferre, nec secundum se solū fūmpus, sed propter ab arte procedit accommode ad formam artis, & artificari, iuxta S. Th. 1. p. q. 45. art. 5. corp. 3. p. q. 19. art. 1. corp. & ad 2. & art. 1. q. 62. art. 1. ad secundum de potenti. med. corporis. Ita ut motus, & actio illi ut ab impulsu, & forma instrumenti physice est, sit naturalis, ut ab arte, cuiusque directione artificialis sit, ut bene explicuit Catech. 3. p. 13. art. 2. S. Ad evidētiām. Ad eum igitur modum artis Th. moueri, seu applicari ad operandum causas secundas etiam liberas a prima; non quidem qualitate physica prædeterminante, ut prædeterminatio decreto (que vel applicanda, aut applicata virtus est, vel applicans Deus, non autem formalis ipsa applicatio) sed motu, & concursu simultaneo, immo idemnificato cum concursu causa secunda, quatenus a Deo concursus illi est. Idcirco testimonio 2. art. [Quod fit a Deo in re naturali, quo actualiter agat,] Id autem quo res actualiter agit actio produbito est. Ac fine artis, id ita necesse esse, nec absque operatione Dei causa secunda operetur,] sicut nec instrumentum operatur absque motu artis. De ea ipsis operatione, ut a Deo est pergit, est intentio sola extirpatione denominatio ab arte diuini intellectus, & voluntatis, quibus ad suum effectum ordinatur, & ex quibus res naturales Dei instrumenta dicuntur: quatenus enim denominatio hæc rei inhaerere cogitat, quid rationis est, quod solum intentionis nomine significatur apud S. Th. hic iuxta eius generaliter regulare in 1. d. 33. q. 1. art. 1. ad 2. & communem omnium scholasticorum, qui intentionem non nisi ad potentias cognoscitivas, & voluntatis referunt. Id autem quod intentio sola est, non physica qualitas est. Confirmatur, quia post verba postrema artis, Securi dari non posuit, quodvis artis est in ea uniuscūm, quibz quodam permanens, nisi haberet intellectum: ita quo permanentis esse nequit: quare solum transtulerit & per extirpationem denominacionem artis in seculi esse potest: ac subinde in causis secundis motione prime ex eius prouidentia arte, & directione suprema eo summodo esse potest iuxta S. Thom. subdit, habens esse quoddam in completem per modum, quo colores sunt in aere, & virtus artis in instrumento artificis. Vocatur autem ens in completem, quia ens rationis, seu intentio ens incompletum, & diminutum est apud S. Thom. in 4. d. 1. q. 1. art. 4. questione, 2. & 4. vbi motionem instrumentorum gratia appellat intentionem, ens diminutum, non corruptum, sed incompletum. Tunc etiam: quia motus, & operatio illa summantur non est quid: completum, & permanentes, sed via & fluxus ab agente in terminum, quare & ens fluens, & incompletum iuxta S. Th. 3. p. quæst. 62. art. 4. fine corpor. & ad 1. & q. 27. de verit. art. 4. ad 4. Caetan. citato §. Ad evidētiām,

Chrysostomus de Ortega, de Deo Vno, Tomus I.

quod vero ait, esse per modum quo colores sunt in aere intermedio inter coloratum, & vitum, rōrum hoc confirmat. Colores enim obiecti secundum suum esse physicum in aere non sunt, sed secundum esse intentionale suum specierum, & representationum impressarum, quae in aere sunt, & quibus obiectum praetens, tanquam instrumentis, virtut ad sui visionem. Et si autem motione hac simultanea erit, immo idemtita cum operatione cause liberae, ut Deum ait, tanquam instrumento, non stolidè quidem & propriè loquitur, sicut reliquis agentibus naturalibus, sed laxè, & communiori quadam instrumenti ratione: ut pater ex 3. cont. genit. cap. 112. sub init. & q. 24. de verit. art. 1. ad 5. Ex quibus omnibus liquet sensus S. Thom. 1. p. quæst. 105. artic. 5. corpor. post med. ait: *primum agens moneret, secundum ad agendum: ex secundum hoc omnia aguntur in virtute Dei.* Etenim inde colliguntur solummodo concursus Dei simulantes exemplo motus instrumenti ab arte, & artifice, quod statim subdit, & hacten explicamus; quin reale quidpiam superadditum præter extirpationem denominacionem, seu intentionem, aut ens rationis. Quinimo physica prædeterminationis, aut præfinitionis necessitas, ut causa secunda liberae operentur aperit eo articulo excluditur a S. Th. ait enim ibi: *Deus immutat voluntatem duplicitate. Vno modo, quando voluntas mouet ad aliquid volendum sine hoc, quod formam aliquam imprimit voluntati. Non ergo necesse est Deum imprimere aliquam physicam formam, aut qualitatem, ut moueat voluntatem: Secundo. Quia, cum ibi recenseret ea, quibus alter mouet aliquid imprimendo solum numerat gradatam, habitus virtutum, lumen gloriae, & visionis Dei claritatem; nusquam autem physicam qualitatem prædeterminantem, ac fine corporis deformis hilice a Deo impressis ad voluntatem mouendam ait.* Aliquando autem forma superaddita non est ut que quaque perfetta sicut est in viatoribus; & tunc ex forma superaddita inclinatur voluntas, sed non ex necessitate. Ergo non est illa in via forma immuta, & impressa nobis a Deo, cui necessario consentanea, & cui, etiam adstanti, non possimus resistere, iuxta S. Thom. Alia ex S. Thom. possumus d. 6. de scienc. q. 1. & disp. 5. q. 1. vlt.

CERTAMEN III.

*Contra prædeterminationis præfinitiones
sanctum Thomam instare ex aliorum,
& eius discipulorum insigniorum iudicio ostenditur.*

1. R^{es} hæc ē nostrarum Doctorum iudicio, & si eruditæ, & multa in S. Th. lucubratione, & testimoniis eius alligatione, & collatione fundate agenda hic non est, sed aliorum, quibus nullum parvum, aliudve, quam veritatis studium opponi ab aduersariis possit. Et in primis suscipiendum ab accuratam eruditionem, exactissimamque mentis has in re S. Thom. indagationem est iudicium R. P. Petri à S. Iosepho Cisterciensis ē fulsitudine congregatio, eruditio tract. inscripto [Defensio S. Th. Aquinatis aduersarii recentiores quodam Theologos, qui prædeterminationem physicam ad actus liberos illi fallo affligunt] ē cuius disp. 1. art. 8. n. 4. ea sunt verba. [Scientiam medianam ēse ad momentum S. Doctoris dubitū non posse,] & similia d. 2. lect. 10 n. 1. & d. 4. concordia sua 3. & 4. Alphonfus Mendoza q. 7. scholastica n. 13. concl. 5. in his prædeterminationis de creatis humanarum actionis ab eum præfinitione independentibus. *Thomistæ Scoro potius aduersario suo, quā proprio agorobet & D. Th. adhucere, art. Lorca 1. 2. art. 2. d. 20. n. 1. S. Et quidē (de Thomistis hac in re scribit) logē ēse à mīte Angelici Doctoris; idque testari grauiissimos Thomistæ Caetanū, & Con. adū. Et q. 1. concl. 2. nostra de officia auxili, senecte subscritbit, at q. 1. in 3. p. q. 1. art. 3. d. o. m. 2. n. 6. diligenter exp̄s S. Th. verbis ad 4. de præsuppositione præscientia, viue conditionata, ad prædefinitionem ait. [Ex quibus S. Th. verbis*

TEGA
A. part
VIA

verbis constat praescientiam illam, quam dicit supponi ad praedestinationem non esse scientiam simplicis intelligentie, nec scientiam visionis, sed scientiam, quam vocant medium; que ex hoc loco S. Thom. manifeste adstipuitur quo singulariter probato concludit: [Loquitur ergo de scientia conditionata, que est prior omni decreto productionis, & media inter scientiam possibilium, & scientiam eorum, que absolute futura sunt, &c.] Franc. Dialecticus Epit. S. Angelii de scientia, conditionata c. 5. vit. quarta probatio, nostram sententiam ex S. Thom. esse studiosè probat. Et fine ait, [Hanc autem scientiam, ut patet ex locis datis non refert S. Thom. in decreto aliquod divinum.] Quia etiè de altera à S. Thom. scientia media, & futuri conditionata sunt, arque independent ab actuali Dei decreto sunt: Cum id adeo sit conexum existentia contingentium absolutorum, independenter a decreto Dei efficaci predestinatione in sententia Thomistarum, quos impugnamus, nequeunt non haec loca suis predestinationibus praefinitiibus aduersari. Secundo: quia omnium opinione scientia media excludit, alibet ex parte hypothetica, & conditionis, principium sui quodvis conexum essentiale cum ipso, sive illud physica predestinatione, sive predestinationis praeformatio, sive quid aliud sit.

2. Nec maioris eruditioris operam in S. Thoma contra predestinationes praefinitiones demonstrando locauit Gab. Penninus Canonicus Regular. Augustini, lib. 3, propugnaculi humani libertatis, c. 29 u. 1. vbi ait, [Tertium S. Thom. maximum est, & maximum esse debet ad eandem secundum propositionem (de scientia media) suadendum, cuius, ut omitterem loca ab aliis Doctoribus citata, duplex est locus in hac re, mihi quidem, facit evidens, & rem concludens.] Et lib. 8. c. 24. num. 6. [Quod vero hoc sit etiam contra mentem Domini Thom. propter loca adducta, & propter quod nullum est testimonium in contrarium, hoc ostendit: quia omnes antiquiores D. Thom. interpretantes ita D. Thom. interpretantur, ut cum illo negent hanc praemittit voluntatis motionem.] Magist. Franc. Cornejo Augustinianus Primarius. Salmant. Theologæ Professor lectura de scientia, Dei d. 5. dub. 3. re ex S. Th. testimonio olenca subiungit: [Invenimus dixisse sufficiat: [Sepè Thomitas ex multo minus aperte verbis affirmat aliam difficultatem sententiam esse S. Thom.] Arque praesentia futurorum in aternitate ex exterritate exemplum adhibet. Mag. Marin. Albiz Augustinianus. Primarius Complutensis. p. 1. tract. 1. de scient. d. 7. fect. i. S. Thomas ex huius testimonio p. q. 1. art. 5. vbi Augustinum citat, concludit: [Fuit ergo S. August. & S. Th. in hac sententia] Illustrissimus Ferdinand. Maclarens d. 2. de auxil. p. 7. n. 3. testimoniorum S. Thom. que pro nobis sunt, & alienissimas esse interpretationes mentis S. Doctoris à Domini canis recentioribus datas restarunt. Fr. Angelus à Monte Piloso t. 2. p. 1. commentat, in Scotorum 47. art. 3. n. 11. scribit hoc in re Thomistas [voluntarie deorumque S. Thomam,] Thomas Vvalden. i. doctrinalis fidei c. 28. [Imposituram esse, dicit, si Beato Doctori cuiusmodi adscribatur opinio] de predestinationibus, seu praefinitionibus humanarum actionum. Doctor Ioannes Garcia Coronel, Primarius Theologia Vallisoletanus Professor epistola recitata q. 5. cert. 2. n. 9. circa finem illis verbis quam (scilicet Molina in re praesentia sententiam) esse Beatorum Augustini, & Thomae pro indubitate habeo, i. Doctor Ioan. de Roadaula de prouid, & praecl. lib. 2. fect. 7. n. 56. praefinitiones Thomisticas sanctis Augustino, & Thoma repugnare ostendit, & fect. 10. n. 62. ait eas esse scripturae, & Paribus repugnantes, atque plerisque ab his, qui eos non legunt, assertas: [D. vero Thomas, & S. Augustinus id non tenerunt.

3. His admirandis sunt ex Dominicanorum familiis folium, viri doctissimi inferiori memorandi, qui contra predestinationes, & praefinitiones subinde predestinationes scriperunt, nec vñquam in re adeo graui, à sua schola Preceptor: Maxime vbi contra sua schola, & Religious alios res ab exteris agebatur defenserunt. Sed illi in primis, qui horum recentium. Thomistarum sententie S. Thomam adserunt omnino esse restantur. Ii enim omnes vel tacite, & virtualiter, vel expressè, & formaliter pro nobis esse S. Thomam & censem, & restantur: euincunque nostram sententiam è vera

Thomistica schola esse potius, quam opinionem aduersam. E postremis recitandis 1. loco est Magister Ioan. Gonzalez Alvela vñus è Dominicanis disputationibus Roma contra scientiam medium, & auxilia ab extrinsecis confutis nostro efficacia. Tete Aluzer 7. respondentium. Postea vero Primarius fui Ordinis in Academia Complutensi Antecessor r. in 1. p. cuo d. 58. fect. 2. n. 1. ait, [Primo dico contra primam sententiam Thomistarum recentium. Non oportet, quod gratia præuentis intrinsece inherens, quia in uno est efficax sit etiam efficax in alio maiori tentatione tentato: ac proinde non est verum dicere, quod gratia præuentis intrinsece inherens, quia aliquando est efficax, debet esse efficax semper, & in quoquam supposito qualitercumque tentato. Eoque ex scriptra, Tridentino, & nostrorum rationibus probato subdit: [Quinto denum probatur conclusio. Nam Diuus Augustinus, & Diuus etiam Thomas explicat gratias præuentis efficacias per contemporanum, & congruentiam eius cum subiecto, in quo recipitur, ut videatur eo modo, quis vocetur a Deo, ut impedimenta, & tentationes insurgentes temperentur ab ipsius tanto iuxta modum, & quantitatem interne inspirationis, quam nouerat se dedisse ei, qui vocatur. J. Ethic. ad deum decretum Dei efficax ad nostras actiones admittat d. 57. al. predestinationem esse non admittit, quare nec Thomisticum immo nec aliud, quam post exploratum congruentiam vocationis cum vocato, & circumstantiis conceperit ab ipso inconsequita admittere potest; maximè cum praefinitione Dei ad materiale peccati cibem, quibus nos praefinitione vniuersum reiiciimus, fundamentis reiciat disp. 59 fect. 2. n. 13. concl. 3. atque S. Thom. 1. 2. 9. art. 6. ad 3. c. i. cuiusque germani discipulis aduersas testetur. Cuius ideo haec in re sententiam improbabilem, & implicitorum docet Magist. ciuidem ordinis Greg. Martinez 1. 2. 2. q. 79. art. 1. dub. 3. concl. 3. & merito, si praefinitiones predestinationes, atque à scientia congruentia vocationis circa actiones nostras honestes independentes admisisset; siquidem rationibus praefinitiones malarum actionum, atque bonarum, vel admittende sunt, vel ablegande, ut de malarum praefinitionibus agente videbimus d. 2. q. 2. q. 2. & Magist. Lemos, alter, scilicet physici carum predestinationum Dominicani Romanus propugnat, eas nihilominus contra S. Thomam esse publicè ibi docuisse fertur: idque contra reclamantes Thomistas detinendum se ait Casu. Theolog. fundam. pag. 18. nota 1.

4. Caeteranus ubique tanquam S. Thom. sententiam tueretur causas secundas, praefectiones liberas, determinante ultima causam primam, non autem ab ea determinari ad suas liberas actiones i. p. q. 14. art. 13. post med. comment. [S. Neque sustinetur est Scotus, ait. Motio causa prioris modicatur à causa secunda secundum modum ipsius causæ secundæ; & sic, licer à prima causa mouetur necessario secunda; recepta tamen motio in secunda, secunda causa imaginetur contingens, modicatur contingencia contingens. Ex quoniam prius natura modicatur, quam impellat ad mouendum morio illa iam modicata ad causam contingentem mouebit secundam ad mouendum, non necessario, sed contingenter.] Ac statim illud Scoti [causa, que mouet in quantum mota, si necessario mouetur, necessario mouet ait: Li mota ab alia distinguuntur alia distinctione: scilicet aut motio ab agnie; aut motio cooperante ad propriam actionem. Primo modo dato, quod estet vera aut sustentabilis; Secundo tamen modo sustineri non potest dicta proportion: quoniam causa cooperans intrinsecè cooperatur; talis est autem cooperatio primæ causæ.] Subdit effectum contingenter non attingi prius natura à causa prima, quam à secunda: & si prima illa sit, quia independentis, & immediatus immediate virtutis, quam secunda ad illum concurret. Repehit rotam doctrinam quælibet 1. art. 8. [S. Secundo distinguendo] col. vii. que, tam praetrium physicam motionem suam, ac predestinationem praefinitionem euenerit Banzer videtur, non sive stomacho, & impugnatione reutit ibi [S. Sed anquam nostram. Cum autem Ledesma de auxil. art. 3. [S. Secunda sententia] legeret Caeteranum, & art. 8. [S. Primo distinguendo.] Ita S. Th. ibi explicantem, [Non enim oportet

cum aliquis vult aliquid, seu, cum Sol illuminat, primam causam præcia motione, cooperari, sed suffici, & exiguntur eam intrinsecus cooperari tali electione vel illuminatione: & hoc, quia cooperatio in unoquoque est secundum naturam viuificansque: sic enim disponit omnia suavitatis.] Ceterum valde infinita Molinae opinionem, vel iniurias fatur. Sed apertius adhuc est Cætani testimoniūm primum ob prioritatem natura qua modis, siue de terminari a causa contingente secunda motionem primam, ut actu moueat, & cooperetur ibi ab eo concepsam. Neque enim determinari a causa contingente prius natura concepi potest, nisi quia ex parte prima motione, & cooperatio determinata ex parte Dei minime est, sed ex parte illius indeterminata, & indifferens.

Item q.22.art.4.ad 1. ait. [Difficile non est saluare natum causæ liberæ cum predicta infallibilitate diuinæ prouidencie, eo; quia huicmodi infallibilitati nihil dat, vel auferit causa utrumlibet: sed cum ipsa stat, quod causa habeat potentiam indiferentem ad illud infallibile, & ad eius oppositum, & propriæ hoc diuinæ prouidencie non admittit contingentiam a rebus.] Daret autem aliud ad ynum, & potentiam absolutam ad illud, cum proxime, tum remote constitutum essentiale, aut ferre que essentiale, tam proximum, quam remotum potenter ad oppositum absolutè complementum, prouidentia, ac prædeterminatione, si in præfinitione effectus contingentis prædeterminationis confiteretur: quare neque ea poterit effici indifferens ad utrumque potestas. In quantum tentant plura ibi dedit Cætani, memorata d. s. de scien. q. vlt. Deinde quest. 41. artic. 2. eo cum S. Thom. a necessaria causa liberae distinguitur: quod hec non est determinata ad ynum, sed est ad utrumlibet indeterminata, & sublatius omnibus impedimentis est principium corum effectuum, qui possum, sive, vel alter est quod versus finem. Commentarij illius articuli, & ratione adducta pro a. conclus. & s. Ad evidentiā, & seq. circa med. amplius explicat, & confirmat, & q. 82. art. 1. & 2. omnem, tam quoad exercitum, quam quoad specificationem volendi, & operandi; vel secus necessitatem à voluntate libera excludit; præter quod ad finem, seu bonum in communione, & q. 83. art. 1. docet ex S. Thomâ libertatem, seu indifferenciam ad opposita pugnare cum determinatione ad ynum. Contra 1.2. q. 9. art. 4. vers. fin. dicens, [quamvis primus actus voluntatis sit ex instigato dato ab exteriori causa effectus, Deo; ipsa tamen voluntas iam ex hac suis bonis in communione seipsum mouet ad voluntatem alia proper finem; quod bratus non conuenit.] Et volitione illa prima, seu inclinatione naturali voluntatis in bonum per naturalē inclinationē gravibus in motu, & locum deorsum à Deo, & generante indistam ex explicata ait: inde illa nec mouere se, nec se applicare voluntatem: quare cum motum naturalē est, & à datore nature, non autem voluntarium, seu liberum. Non autem quandoque, sed semper, cum voluntas mouet se, id est liberè operatur, utrum seipsum applicando se ad voluntatem, vel nolendum.] Et art. 6. fine ē in responsione ad 2. habetur: quod Deus non solum potest voluntatis dat, sed actu volendi clausum in omni actu volendi ipsam seipsum volitionem boni. In omnē enim voluntate hac volitio clauditur, ut principium in commune. Et propterea in litera dicitur, quod ex hac volitione voluntas per rationem determinat se ad hoc, vel illud bonum vere, vel apparente: & sine illa praefixa post voluntate, nihil omnino velle potest. Et hac volitio est illa, ad quam dictum est oportere voluntatem moueri ab alio, etiam quoad exercitum actus. Quo autem modo ea volitio boni in communione, & naturalis in exercitio sit, & omnem boni in particulari, in qua includitur, volitionem præcedat, explicandum est iuxta dicta cert. 1. & q. 10. art. 1. post med. ait: tunc voluntatem liberè, & non, tanquam naturalem causam operari, cum non determinata ad ynum operatur, sed causat, quia vult, & ad 4. articuli explicationem & coationem S. Thomæ in corpore, tam deinde terminatione voluntatis liberae in actu primo, & indifferencia ad multa, & negatione præiuia motionis à Deo cum determinatione, & necessitate ad ynum, ut maneat effectus contingens, & liber à Deo planum, & exploratum censer, vt

Christoph. de Ortegas de Deo Vno, Tom. I.

commentario, & confirmatione sua non habeat opus.

6. Ferrara 1. cont. gent. c. 67. col. 7. §. Ad evidentiā secundi dubij probat ex S. Thom. q. 2. de verit. art. 14. q. 5. art. 9. ad 10. & 1. sententiar. d. 38. art. 5. & si Deus ex necessitate operatur ex parte sua, tamen actionem, seu cooperationem eius in actu exercito, & effectum fore contingente propter contingentiam in operando cause secunda, cui cooperatur. Vnde subdit: [Causa prima producere effectum mediante causa secunda non in aliqua priori duratione attingit effectum, in qua non attingatur à causa secunda, licet dicatur prius agere in quantum secunda non agit, nisi virtute prima. Vnde non oportet, ut effectus in aliquo priori instanti, habeat necessitatem à prima causa; sed simul productus à causa necessaria, & contingentia proper causa secunda contingentiā, & ipse contingentiam habet.] Quæ, licet solum de prioritate durationis concursus diuinū negata fōlent; tamen prioritatē in omni instanti etiam natura negant. Tum, quia absolutū in nullo instanti eam admitti tandem ait: quare prioritatē durationis in exemplum clarissim adduxit: maximē, cum statim solam prioritatē independentiā virtutis in operando causa primæ admittat; tum, quia ratio, quam premiserat, ac verbis repetit posteris de omni prioritate, etiam natura, probat, c. vero 81.82. & 88. libertatem causæ vniuersalim (propter primam, & secundam ambī, & cōrēct) in poresitate eius indifferentiā, & indeterminata ad utrumvis, licet ad velle, vel non, seu velle hoc, vel illud, quin ex necessitate, aut determinatione mouecatur ad ynum, constituit, & c. 138. §. 2. confirmat re vera potius quam negat: maximē, si ibi dicta cum recitari conferantur. Similiter 3. contr. gent. c. 70. sub init. §. circa illam admittit ex S. Thom. [quod à Deo fit in re naturali, quo actualiter agat, esse solam intentionem habentem quoddam esse incompletum.] Quo prædeterminationis præfinitiones eueri potius, quam firmari ostendimus cert. 1. n. 13. maximē in sensu Ferrara, qui c. 89. sub init. virtutis ad id explicandum ratione ultima S. Thom. ibi Ariforelica, petira ex initio confundi, quod, non, nisi à Deo, habere possumus, qui obinde sit nostrum consiliorum, & voluntatum primum principium, & s. Ad evidentiā art: ad primam volitionem finis, seu boni in communione naturaliter, & necessario moueri à Deo voluntates; ad alia vero quandoque à Dei applicatione. Denique §. Ad omnia ista, docet dupliciter effici aliquid perfectè in alius potestate; Primo: quia indeterminater ab alia causa producere illud, vel non producere potest: quod solius Dei est. [Alio modo, quia potest producere effectum, & non producere supposita prima causa, à qua dependet, & à nulla causa ad producendum, aut non producendum necessitatur. Et sic conceditur, quod voluntas haberet perfectè in sua potestate volitionem suam.] Item 3. cont. gent. c. 159. circumscribitur. [Nullus est, qui à Deo non mouetur ad bonum, &c. Sed quia diuina prouidencia vnuquodque secundum natura sue conditionem gubernat, & mouet; homo autem est liber arbitrii, potestque diuinam motionem sequi, & non sequi; inde est, quod aliqui diuinam motionem sequentes se ad gratiam præparant, aliqui vero ipsam non sequentes non se præparant,] 4. cont. gent. c. 22. §. Ad huius evidentiā. Quod filii Dei non simpliciter, sed secundum quid ab spiritu sancto agantur iuxta S. Th. ratione reddit; quia agi simpliciter dicitur, qui non ex indifferenti sua potestate, sed ex determinatione ad ynum à superiori mouente operatur. Si autem actio non determinatur sibi ab altero; sed sic quidem mouetur ab altero, sive inclinetur, quod tamen in potestate sua sit agere, & non agere, sive agere hoc, aut illo modo, tale dicitur agi non simpliciter, sed secundum quid: quia non determinatur sibi actio ab extrinseco ad ynum, sed ipsum se determinat. Sed tamen aliquatenus inclinatur ad agendum ab extrinseco. Quia ergo sic spiritus sanctus nos ad agendum inclinat, quod libere tamen operamus, & ex proprio arbitrio, tanquam habentes in nostra potestate sequi, aut non sequi spiritus sanctus inclinationem, & motionem: ideo dicimus ab ipsa agi, non simpliciter, sed secundum quid Postrema hac deo de motione gratia sunt, & potestate sequendi, & non sequendi in sensu composito eius motionem, ut voluerimus: sicut & reliqua de motione causæ primæ, in sensu etiam composito, cui, quatenus ex parte Dei sumptus refulti à no-

480 Controu III.de Decreto, &c.

bis, & adiungi operationis negationem posse Ferrara expressè fatetur.

7. Deza in 2. d. 24. q. vn, toto art. 3. notab. 3. causæ liberae essentialem ostendit indifferentem ad virumvis potestatem (sicut, & d. 25. q. vn, art. 4. ad argum, contra secundam conclusionem, & d. 28. art. 3. & 4.) art. vero 4. ait proprium voluntatis esse, vt ex indeterminata, se ipsam determinet, & ad 15. [Quæ necessaria non sunt ad consequendum finem, & si sunt via, non se habent ad mouendum voluntatem determinata, & necessarie sicut suis (felices beatitatis, seu boni in communi) & ad ista volenda voluntas seipsum determinat: cum possit ad ea volenda non se determinare, & illa non appetere,] Confirmat ad 16. & d. 25. q. vn, art. 3. notab. 4. & d. 4. sub fine à Deo causa vniuersali esse primam voluntatem boni in communi ait vero ad bonum in particulari à seipsum determinata voluntatem: quia omnia ex S. Thom. vbiique confirmat, & d. 28. art. 2. notab. 6. ait voluntatem agere Dei motione determinante ad actum primum, circa bonum, felicitatem in communi; Deinceps vero se ad reliqua determinare. Recitat vero S. Thom. verbis q. 24. de verit. art. 15. corp. subdit. [Non dicit S. Thom. quod impossibile est hominem aliquid velle, nisi aliquo ipsum mouente; sed dicit, quod impossibile est hominem incipere aliquid velle de uno,] Quia sci- lice cogitationem primam ad 1. voluntatem à se, sua- que libertate nullatus habere potest. Infuper in 1. d. 1. q. 3. art. 3. notab. 4. ait: voluntatem non esse necessaria in actu respectu aliecius obiecti, præterit in via: quia in eius potestate est nullum actuum respectu tuius habere, & ab eo intellectum diuertere, & in 1. d. 38. q. 1. art. 3. notab. 1. fine, & notab. 2. docet: non posse futura contingencia in suis causis, & tota carum collectione cognosci, quodvisque in se sint; quia in illis, adhuc coniunctim, determinate non sunt, sed contingentia, & quae non est absoluere possunt: & subiungit confirmat ex S. Thom. in 1. d. 40. q. 3. art. 1. infert: [Quod futura contingencia in causa prima, etiam determinata, quantum est ex ratione causalitatis cognosci non possunt per certitudinem determinata,] Et in 2. d. 1. q. 2. art. 4. ad 1. Aureoli ait: concussum Dei cum voluntate can non obligare, seu determinare ad alteram contradictionis partem, sed indifferentem, & indeterminatam relinquere. Heraeus item General Dominicanorum Magist. in 2. d. 25. docet voluntatem ad bonum in communi à Deo ipsam producente determinari; ad bonum vero, cum ex deliberatione fetur, determinari à seipsum. Conradus ex S. Thom. (cuius mentem editis in partes summa Theologicae commentariis docte, & subtiliter venatus est) omnam voluntatem in actus suis liberos determinationem ab alio, quam à seipsum, retegit. Etenim 1. 2. q. 1. art. 2. comment. 1. ait. [Homo seipsum determinari ad finem, comment. 2. scribit.] Agens ratione determinari ad ali- quid certum per voluntatem, sicut per proximum de- terminatum ad actionem; licet primum determinationem sit apprehensio.] Comment. 3. toto itatur irrationalium agentium esse determinari, necessitarique à Deo ad agendum; rationalium non necessitari, nec determinari ab eo ad suas actiones & ibi notab. 3. [Tunc homo agit actionem humanam, liberam, quando ad eam habet absolutam indifferentiam sic, quod potest eam agere, & non agere; & potest velle, & agere hoc, vel illud,] Quibus similia docet q. 6. art. 1. corp. & ad 2. in ea por- testate dominum voluntatis in suis actus constitutus, q. item 9. art. 3. [Ad argumentum in contrarium ait, in potestate voluntatis, scilicet generali influentiæ, est se mouere ad exercitium, vel non mouere: neque ad hoc concurredit aliquid aliud actus complectiue,] Id ipsum fusus docet art. 4. § Respondez iuxta, & §. Nota circa, & art. 6. ad 3. confutat primo affirmantes requiri specialem Dei motionem, qua Deus moueret voluntatem ad primum actuum, seu voluntatem boni, vt sic (quæ in eius, & S. Thom. sententia à Deo indita & naturalis, ac necessaria voluntati est,) [Imprimenda voluntari aliquid habens se per modum actus primi, quo voluntas efficiunt potens ad volendum,] Multo ergo minus eam antecedentem impressionem à Deo ad actiones liberas voluntatis in ea admittere. Secundo docet per generalem influentiam, qua à Deo moue-

tur voluntas in exercitio ad volitionem boni in com- muni, & quæ nihil præsum super additum, & potesta- tem voluntatis confitentes inuoluit, satis ex parte causæ prima active, & physice influentis voluntatem moueri ad actus liberos erga particularia bona. Etenim [hac motione presupposita, voluntas per immarum libera- tem potest sub ista motione Dei se determinare ad hoc, vel illud bonum,] quia vt dixerat art. 3. ad ar- gum. in contrarium & art. 4. paraphasis citatis ea in- fluentia generali supposita vnuigra pia alio velle, ac non velle in potestate voluntatis esse. Quæ repetit quest. 80. art. 1. fine addens necessitatem, & determinationem voluntatis eius libertati circa idem obiectum repugnare. Tandem quæst. 79. art. 1. col. 3. §. Nota in quan- motu Dei præsum ad actus etiam naturales multis ex infinito refellit Vincentius Beluacensis, ob cuius cum S. Thom. convenientiam, quinam alterius, quo- ad sententias in 1. 2. contentas, transcriptor fuerit? Lis apud eruditos est t. 1. lib. 29. speculi natur. cap. 6. ex Boëcio docet voluntates nostræ esse omni necessitate solutas, etiam imponenda à diuina prouidentia, ni actus futuros hac supponeret, & lib. 1. speculi moralis ad verbum sententiam S. Thom. 1. 2. quest. 109. art. 6. corp. posuit. Scilicet Deum, qua primum mo- uentem, conuertere omnia in seipsum tantum secundum rationem communem boni; Ad particularia bona mo- uere inferiora mouentia, & libera quidem seipsum ut cert. 1. ad eum S. Thom. locum expeditimus.

8. S. Antonii, p. 1. c. 4. c. 2. §. 2. [Ad libertatem arbitrij pertinet, ut actionem aliquam facere, & non facere pos- sit, & ita habere viam ad opposita, quia potest velle hoc, & non velle,] Et §. 3. & 4. fine, & §. 7. necessitatem, quæ voluntati non relinquere viam ad opposita & faciendo, ac non faciendo potestatem, & actus contingentiam, & si diuina prouidentia illam inducat, libertati repugnare ait, & post recitat ex §. 2. ait, nos per liberum arbitrium vi posse habita vitiis, vescuscis, aegerisque, & non agere. Et sub capitulo init. & c. 3. §. 1. liberum arbitrium, & si non primum, tamen principium, & causam esse suum. Et illo c. 2. §. 9. [Inmutatur voluntas à seipsum, cum modo vult unum, modo aliud. Vnde Augustinus, Nihil tam est in nostra potestate quam ipsa voluntas,] & c. 4. §. 2. med. si intellectus mouet voluntatem repre- tens ei obiectum suum, Mouetur etiam voluntas ad actuum suum à seipsum: Cum enim sit domina sui actus, & ipsius sit velle, & non velle (quod non est, si non habet in potestate sua mouere seipsum) sequitur, quod à seipsum mouetur.] Et §. 3. fine de indemnitate libertatis polita vniuersalitatem motoris Dei motione affluit illam rationem S. Thom. 1. 2. q. 10. art. 4. [Quia voluntas est principium non determinatum,] Agidius Roman. Aug. & S. Thom. discipulus auditor, & vindex, ex huius doctrina in 2. d. p. 1. q. 2. art. 6. §. Prosecurans, docet concordium Dei misericordie, & qualiter est, & vniuersalem ad omnia; diuer- tem, vero à particularibus causis diuersemode illum reci- piencibus prouenire: ac si Deus [nec ratio invisa, nec præfigens suum communicaret influxum, ut sol lucem, & d. 25. q. 1. art. 3. dub. 2. liter. via 2. [Quoties obiectum offeratur sub una ratione boni, & alia mali voluntas po- terit illud velle sub ratione, qua bonum, & nolle sub ratione, qua malum. Hic ergo voluntas potest se deter- minare, vel, vt velit, sequi legem Dei, prætermittendo for- termittendo legem Dei,] Et subdit voluntatem esse, que seipsum determinat: qua repetit dub. 1. liter. & opus de præd. & præf. & opus. de ente, & essentia Theophil. de Rayner. libertatis essentiam in indifferenti ad vitium, ac non determinata ad unum potestem ponit. Et in domi- nio suorum actuum. Item voluntatem, & si ad bonum libera, & omnino indeterminata, ad particularia tamen li- beram, & proinde eiusmodi necessitatem, & de- terminacionem ad unum libertati potestem repug- nare, qua velle, & non velle voluntas potest, elegere, & domina suorum actuum debet. Hec seipsum ar- trium, c. 1. 2. q. 10. 11. 14. 15. 16. & 26. verb. peccatum. c. 4. 7. & 49. & pluribus verbo liberatio ad peccato, c. 18. 20. & 24.

& 14. verbo. *Reprobatio*, cap. 5. 10. verbo *Tentatio* c. 6.
& alias sepe. *Paludan*, in 3. d. 18. art. 3. fine. *Per liberum arbitrium intelligimus illud principium, per quod habemus dominum nostrorum auctum: Non solum sicut communiter dicitur, quod omne agens dominatur suo puto; quia tunc omne agens est liberum: quod solum est; sed sicut potestas habentis tale principium est exire in auctum, vel non exire in auctum aliquem, vel in eius oppositum. Ut de indifferentia libertatis dixerat art. 1. & 2. *Heretis* quodlibet. i. quæst. 1. art. 1. maxime ad 7. dicit supposito amore necessario boni in communis voluntatem se determinare ad electionem boni in particulari, quia est principium suum determinatum, nec dari posse eius electionis. *Vnam causam per se necessariam, & determinaram*. Addititia ex coniunctio causa voluntatis ad electionem voluntatis concurrentiam eam sequi, ut non sequi possit. Et quodlibet. i. quæst. 9. sub fine explicans dominum voluntatis in suo actus ait, *habere dominum sibi aliud est, habere sic in potestate suum auctum, quod in praesente sua sit agere, vel non agere hoc, vel illud*. Et regimur ad dominum inferius, *quod auctum principium, etiam super illam indifferenter, ut applicabilis est ad auctum, habebat dominum*. Si enim aliquid haberet indifferentiam ad agendum, & non agendum, ita, quod illa indifferenter prout applicabili est ad auctum, sibi non subiectum est in potestate sua agere, vel non agere. Dicunt nunc Thomistæ recentes phylem suam premotionem, & determinatum prædeterminatum suu unumquodque gradus figura voluntatis operationem ad auctum, seu operationem, non autem complementum potestatis, & potencie, dum tamquam applicatio solius Dei voluntatis, & potestatis, non autem voluntatis subiectio (ut non subiectio), si ea in decreto prædeterminatio, & prædeterminatione independenter ab ipsi nostra libertate a Deo habitis, & ponendis constituit, ut hi voluntatis voluntaria libertas, iuxta egregium S. Thom. discipulum Heraclitum, voluntatis nostra peribit.*

9. *Succedit Capreolus*, & ipse insignis S. Thom. discipulus sententiarum eius interpres, & recitat *Deza in Theologica duodecima & Magistri*, ille enim in 1. d. 1. quæst. 2. art. 1. concil. ex S. Thom. i. 2. quæst. 15. art. 2. ait. *Sola natura rationalis habet in sua potestate motum appetitivum*, & potest ipsum applicare, vel non applicare ad hoc, vel ad illud. Et art. 3. ad 4. & 5. cont. 1. Conclusum, dominum hominem & fe, & reliqua ad operandum applicare, cui omnino concinit *Deza* ibi art. 3. notab. 1. & 2. & art. 4. ad argum. cont. 1. concil. *Capreolus*, Item quæst. post concil. docet voluntatem liberam esse indeterminatam, & circa obiecta, & circa exercitium actus, sequitur illa necessitate determinare. Et art. 1. concil. 3. & ad agum. contra illam: nullum actum voluntatis in via necessitatem, quod exercitium esse, sed eo illam posse abfinire. Item necessitatem, etiam quod specificacionem, qualis est respectu boni in communis, esse contraria libera tota quia docet, maxime art. 1. inter quatuor rationes 1. conclusio: coque art. 8. & 3. sape libertatem voluntatis esse ad opposita, sequit ipsam determinare, & mouere, & art. 1. ad probacionem 3. conclusio. *hac ex S. Thom. quæst. 22. de verit. affect.* [Libertas voluntatis in tribus consideratur scilicet, quantum ad auctum in quantum potest velle, & non velle; & quantum ad obiectum, in quantum potest velle hoc, & velle illud, & cius oppositum; & quantum ad ordinem finis, in quantum potest velle bonum, & malum.] *Quibus* hac *Capreolus* adaequit. [Voluntas non necessaria exit in auctum respectu alterius obiecti, preferenti hic in via: sic, quod quolibet obiecto proposito in potestate sua est nullum auctum habere respectu illius. Potest enim intellectus alius in huiusmodi cognitione auertere; & per consequens in aliud inclinare.] *Consonat* *Deza* ibi art. 3. notab. 4. col. 2. *Ad argumenta contra 4.* concil. art. 1. art. 1. longe à med. post se lofo, vel media causa necessaria; non defectiva, seu contingence effectum producit, tunc non ita simili quod prima causa sit disposta ad producendum hunc effectum, & quod ille effectus non euinciat. Cum autem Deus producit effectum media causa defectiva, seu contingente, vult etiam S. Thom. quod effectus produciat à Dea mediante causa secunda defectiva possint deficere,

& contingenter eueniunt: quia non habent ordinem ad primam causam nisi mediante secundam: & ideo, quia illa secunda causa est contingens, licet prima sit necessaria, oportet quod effectus sit contingens: cum autem prima causa, eo solum necessaria sit in operando effectum, quatenus ex decreto quod libere concepit, suppositione necessario sequitur effectus, & non ita operetur effectum media causa contingens, ut necessario sequatur effectus sit plane, huius effectum à Deo efficaciter antecedenter non decernit prædeterminatio, aut physice causam contingens ex illo prædeterminari. Et ad 2. *Scoti* contra 4. concil. ex 8. Thom. quæst. 5. de verit. art. 9. ad 12. ait. *Necessitas causa prima non inducit necessitatem in effectum, nisi posita necessitas in causa secunda*. Ergo, si ponitur necessitas effectus per decreto prædeterminatio, aut prædeterminationem, nequit non causa secunda habere necessitatem, sequitur causa necessaria, & non contingens: ac subinde nequit effectus esse contingens, & liber; vel, si hic liber sit, nequit esse de eo prædeterminatio, & ad ipsum prædeterminatio causa. Et ad 10. ex 8. Thom. ait. *Actio prime causa quodammodo determinatur ad hanc effectum per causam secundam*. Et art. 2. prioribus 4. conclusionibus saepè ex S. Thom. *ad futura contingencia in suis causis determinata non esse*: obinde nec in eis, sed in seipso solum cognosci certo posse. Et in med. ad 1. contra 1. concil. ait: *quantumcumque cognoscatur natura humana voluntatis, non sicut ex hoc fitur an produceat auctum suum, vel non. Ipsa enim potest se impediare, ut ita loquuntur, quantumcumque sit ad eliciendam voluntatem inclinata, reproductum*. Ac statim fere recitat S. Thom. in 1. d. 38. quæst. 1. art. 5. dicendum cognita voluntate, & quibuscumque causis ad auctum voluntatis concurrentibus non potest certitudinaliter cognosci, ab ipsa produceat illum auctum, vel non. Iterum *Capreolus* d. 4. q. vn. ad 4. cent. 3. conclusio, ait, *voluntas quantum ad exercitium auctus, scilicet, ut velit, vel non velit, determinatur a seipso: Et illud, quo se ad hoc determinat est auctus eius determinatus, sed quantum ad specificationem auctus, scilicet, ut tendat in hoc, vel in illud determinatur per intellectum ostendentem sibi suum obiectum: nempe bonum, ad quod prosequendum, ac non malum, quoad speciem voluntas determinata est*. Et licet in 2. d. 1. quæst. 2. art. 1. sub fin. ex S. Thom. quæst. 3. de potent. art. 7. ad 7. doceat rei naturali inservire aliquid Deum, quo actualiter agat. art. 3. part. 6. ad argum contra 6. concil. init. ex eodem S. Thom. ibidem ad 12. ait Dei in voluntate hominis operationem dato illi in suo actus dominio non obesse, sed adhuc non manere obligatum, & determinatum ad alteram contradictionis partem, sed ad utrumvis indifferentem d. 4. qu. vn. art. 3. post med. ad 6. argum. voluntas, ait, *quantum est de sua natura est ad opposita. Ipsa tamen ratione sua libertatis se determinat ad id, quod vult, & ita non indiget alio determinante* d. 25. qu. vnic. art. 3. col. 3. & 4. *auctus eliciens, & imperatus a voluntate contingenter, & evitabiliter euenit, & producitur a causa de se indeterminata; quia tamen potest seipso determinare, scilicet a voluntate*. Et toto articulo, libertatem in dominio, potestate, & equali indifferencia ad oppositum constituit. Et ad 3. *Scoti* cont. 2. concil. libertatem voluntatis cum concursu scientia, & voluntate causa prima vniuersalis componit: quia ita iste determinatus sum ad liberum euentum, ut ad ipsum non esse determinata queant. Et ad 1. *Henrici* cont. 2. concil. dicit ex S. Thom. motionem vniuersalis motoris Dei esse ad bonum in communi, & complacentiam de eo necessariam: ex ea vero hominem deliberatione sua se determinare ad particularia bona, quia potest se libere determinare, vel non determinare ad quodvis illorum. Quam doctrinam repetit ad 1. *Henrici* cont. 3. concil. docueratque articul. 1. conclusio, fine & d. 24. quæst. vnic. art. 3. longe post med. ad 3. argum. cont. 5. conclusio.

10. *Nec minoris ponderis est Rupertus Holchorius Doctor* nominatus, qui si à vera Thomistica schola in Nominationem transierit tamen in indifferenter ad utrumvis potestate essentia potestate ab Angelico preceptor, eiusque schola non defecit. Fons, quia adeo id evidens, ut schola omnes, quantumvis aduertere, nequeant non in aede perspicuo principio conuenire. *Igitur Holchor. in 1. q. 3.*

Ooo 3 fer

TEGA
A. pati
VIA

fere tota eam indifferenter potestatem, & dominium ad velle, vel non velle potis, & immutari omnibus praerequisitis absque illa necessitate ad alterum determinante tradit: praeferum artic. 2. in divisione 3. & definitione libertatis, art. 8. ad 5. dub. foli. argum. 3. vbi de nono, inquit, nullam rem recipio, qua cogat ad causandam volitionem, quam prius non habebat. Conferat art. 9. ad argumenta principalia. Et in 2. quest. 1. art. 4. ait, (Dens dicitur aliquid velli duplicit, uno modo absolute: alio modo ex conditione. Primo modo concurrit ad agendum cum omni natura agencie naturaliter voluntarie. Illo etiam modo facit quidquid facit praeceps. Et ideo omne tale est ab eo absolute volitum, & ex electione. Secundo modo concurrit Deus voluntarie ad coagendum cum naturali rationali libera: cui tales leges statuit: quod quidquid ipsa vult places sibi cogere ad illam volitionem, licet non complicer placeret sibi agere, sicut per illam volitionem de notatur. Ita quod, si fortes vult peccare, placeat Deo cogere secum in hac volitione, & non impedire eum; vel si impedit eum, hoc facit per legem communem.) Repetit quest. 11. art. 4. ad 1. & 2. Franciscus Victoria Dominicanus, etiam ex Illustrissimis Thomistis reflectit, peruenientibus ad viam rationis, n. 4. proposit. 3. supponit, ut certam definitionem arbitrii, seu potentia liberae communem: qua scilicet potis omnibus requisitis ad agendum possit agere, & non agere, omni quidem alterius partis necessitate exclusa: et si viterius deliberationem ad liberalem, & electionem praemitti requirat. Et nam. 6. proposit. 5. docet, non nisi necessitate inducta, liberalem abesse, & num. 5. proposit. 4. assertit arbitrii libertatem in domino suorum actuum stare. Et post pauca, [ad hoc autem, ut homo sit dominus suarum actionum,] duo requirentur. Alterum, ut homo habeat facultatem consulandi, & deliberandi, quid bonum est, & quid malum est, & quid consequendum, quid fugendum, quid vitandum. Alterum est, ut habeat potestliberacionem eligendi, & relinquendi, quod si deliberationem est: neque enim primum sufficit. Neque quis dominus suarum actionum, si post deliberationem necessario, aut sequetur consilium, aut non posset non sequi. Ita propositio est clara ex communione significatio, & acceptio verborum. Nam is vere Dominus dicit ab omnibus, qui habent facultatem videntur: ita enim definitum, & Iurisconsulti, & Theologici. Et illa facultas non potest haberi sine facultate rationis, & voluntatis, quo est liberum arbitrium.] Petrus de Soto de initio. Sacerdot, tract. de Sacram. penit. lect. 16. post med. § Primum impotestate voluntatis, ait. Posita diuina gratia impotestate voluntatis esse velle amorem, & quantitatem eius, & non velle: quare, & Deum amare supra omnia, vel non amare. Dominicum Sotum acerrimum contra ius recentes Dominicanos, & eorum prae determinatas præfinitiones, & pugnacillimum hostem vidimus quest. 3. cert. 3. n. 8. & 9.

11. Viguerius Schola, & intituli eiusdem ex recitatione num. 9. doctrina S. Thomae quest. 22. de veritate scribit, cap. 3. § 3. versu 1. fol. 28. col. 3. Indeterminatio, sive libertas voluntatis potest considerari respectu trium: scilicet respectu obiecti, & actus, & ordinis in finem. Quoad obiectum inquantum potest velle hoc, vel illud, vel eius opussum; ut (legendum potius, [prout] velle, & non potuisse. Et haec libertas vocatur à Neotericiis contraria, quod actu, in quantum potest ponere actu, vel non ponere, velle, vel non velle, negari, sive censare ab actu. Et haec libertas dicitur à Neotericiis libertas contradictionis: quod ordinem vero finis, inquantum potest velle bonum, vel malum, sive apparet bonum.] Et vers. 2. [Neque obiecta libertati voluntatis, quod eius motus penitentia à Deo, qui primo prioritate natura concurrit cum omnibus causis secundis, & magis, ac fortius influit in effectum, quam causa secunda. Vnde viderur, quod postea concurredit Dei ad actu voluntatis, voluntas non sit libera, vel operatio Dei sit inefficax. Dicendum, quod postea illa suppositione negatur consequentia scilicet, quod id est non sit libera, nec quod voluntas ex necessitate mouetur à Deo quia? (inquit) Deus libera, libere, & absque necessitate disponit.] Et inferiuscule. [Experitur nos esse indeterminatos circa multa, & bona, & mala: & posse confundari, & deliberare,

& ex duobus oppositis eligere, quod volumus: & vno solo obiecto oblato posse acceptare, vel respicere, vel suspendere actum. Repetit veriu 4. Ioan. Vincentius Generalis Dominicanorum Vicarius, & Veipetrinus Salmantinus Professor prelect. manuscript. in 1. p. quart. 19. art. 8. dub. 2. coadju. 5. acriter in physicam præmotionem, & subinde in prædeterminationis præfinitiones, tanquam libertati nostra infensa, invenitur, vel inde maxime: quia, si auxilium, inquit, efficax prædeterminationis est simpliciter necessarium appare in insulam illud dinum præcepit, quo Deus obligat Petrum ad datum super naturale fidem, fidei, charitatem, &c. Ad eius ultimum executionem non confitit effixa auxiliu: (tunc, quod idem est, de qua noui concepit prædeterminationis decreta.) Hac difficultas est maxima apud me. *Etenim. Autores contrarie sententie non aliter de illa se posunt expidere, nisi recurriendo ad distinctionem de sensu dico, & de sensu composite, qua rarer distinguit in hac parte leuissima est: tota enim consistit in verbis. Sed quoniam ea prædictio manucripta prælatum non videt testimoniū, & sententia huius omni exceptione maiore proferamus, ut quod distinctionis, eius levitatem, certis est Ledelina de auxil. art. 1. col. 7. *Sed supposito.* Tertius item est Magist. Franciscus Corine Augustinianus. Primarius etiam Professor Salmantinus tract. de Scient. Dei d. 5. dub. 3. § Dices conuincere, art. Præfinitionem, & prædeterminationem, ad materiale peccati præfatu, ex quo ad reliquias humanas actions evidens in principiis aduersariorum est conseruatio) expedit Thomistis aliis displacebunt, et etiam, inquit, [Magist. Ioanni Vincentio, qui in sua lectura de volumate Dei, part. quart. 19. circa art. 8. quam ego vidi, & legi,] plam profetus est: Deum materiale peccati neuerquam prædefinire: auctis ab hac sententia sola Ecclesie autoritate se posse dimoueri. Huius in Cathedra lucellar Basil. Legionen, Augustinian. 1. parvariar. cap. 3. fine & oculatum fe, & auricula tententia Ioanni Vincenti in uestim contra præmotionem voluntatis noctis a Deo his exhibet testem. [Licer nonnulli obtinente prædeterminationem illam voluntatis ex physica præmotione, aut qualitate prouenientem, que ita ad unam partem determinaret ante conserendum voluntatem, ut deinceps non est electionis humanae illi posita motione Dei, aut obtemperare, ut resiliere docuerint; excusat rarer Dei omni dotis illius, & religione excellensissimum virum Ioannem Vincentium ex eadem familia, qui carden dendi ratione validissime impugnat; & morales tantum præfinitiones per excitaciones, que sunt actus intellectus, & voluntatis induxit, legit, dictatur in Salmantino Theologorum gymnasio me, & spectante, & audiiente, & posse alij ex eadem familia ab illa propositio ne cum laude, & fructu dicserent.] Fuit autem Magister Ioann. Vincentius, qui dignissimum de gratia Christi opus Typis euangelizavit. Ex Catherinus i. de prædictione & Sixtus Senensis citando loco, sequent.*

12. Referendam iam summatim luit Dominicanis aliis processus, quos quest. 3. certam. 3. & quest. 4. vel remunimus, vel recitauimus. Magist. Hieronymus Mazarelli filius a Bononi facili Palati Magister, Franciscus Romulus Magister Dominicanus Generalis questione 3. certam. 3. num. 8. Magistri etiam Domini cani Campinella, Julianus Ioubert eius ordinis Vicarius in Gallia Generalis, & Sorbonicus Doctor Antonius Malle, Cosmas Panormitanus Regens, P. Forest eius socius, & Seraphinus Rialdus poitea ad facias insulas assumptr: quos omnes retulimus ibidem num. 11. item Magistri Zangius Mondragon, & Tiedra qui in reliquo Magistri grauissimorum Vallisolerani Dominicanorum, quibus præfinitiones prædeterminationi humanarum actionum, prævarum præfert, fuerunt iniuste adducuntur a Primario Vallisolerano Professore Doct. Ioann. Garcia Coronel, certa. quest. 4. certam. 2. numer. 8. vbi eiudem doctrina Osorem Magistrum Mancum etiam Domini canum apud Compiuentes, & Salmantinos illustrum Primarium Professor referit. Et Patres Dominicanos, colique doctifimos, supremaz Inquisitionis Lutitanie in illo Moline, id est nostram sententiam, non probasse volunt, sed hanc dñe

dasse: Magistrum scilicet Bartolomæum Ferrera supremi illius Senatus conforem, & Magistrum Ioann. de lauebas Archidiaci Austriae Alberto, tunc eius Senatus Præfidi, & Generali fidei. Quæstori à confessiōibus, postea Abolentem, post Almeria, Episcopum constar ex certam. 3. num. 8. & 9. quibus additæ Compluētes Dominicanois Primariois Professores Magistri Laurentium Gutierrez, & Magistrum Biedma, quos suorum fraudum hacten duximus ferre non posse publicè in suis licturis, & Generalibus Theologis è Cathedra conceptus verbis facient non semel spectauimus, & audiuimus, Magistrum Galapam de Corduba Philippo, à confessionibus Magistri, Quello Collegi Hispalensis sui Regentem Magistrum Balthazarem Buchnerum Academiam Heripoleum Docētum, qui, & epistolæ eius Academiz pro noua sententia ad Sedem Apostolicam recitatæ a nobis signavit. 4. certam 1. subscripti Mag. Arauxo poliquam Episcopatu Segunum, ut autem extrahatur, licuitque non è suorum Dominicanois, sed ex animi sententia impune scribere. 1.2. quæst. 1.11. art. 5. dub. 6. num. 36. qui Physicam prædeterminationem (ac propriea Thomistica decreta) ad S. Thomamianus fuuisse expostum, non fecus, arguens in suis fratribus Ecclesiæ, expositum, vt ab ipsa volente, nolentes in eum, & insuelo recipiatur. Exinde vero eam tententiam iunctus cum nostris, & authoritatum, & ratione copia per plures numeros infestat: quod autem Prado chandus responderit, hæc Magistri alterius fui ordinis manu scripti in Bibliotheca sua Salmanticensi ad serua ad illustrissimum Arauxo uo illi operi intenta fuisse hinc quidem nobis non eripit, sed alium, bona apud ipsos nota: Magistrum contra suos pugnarem vitro dona. Addit etiam è Dominicanois Thomam Elisiecum de libert. arbitrii, quæst. 4. art. 8. Ambros. Catherinum de præficien. part. 1. & 2. Battalom. Medina Primarium Salmantensem 1.2. quæst. 14. art. 3. in expositione literæ vbi candem potestatem circa consultanda requiri quam S. Thomi ibi Acrif. 3. Ethicor. cap. 3. omni cius impossibilitate, quare & alterius partis necessitate, excusa & 3. par. quæst. 18. art. 4. in expositione literæ. Si attente legatur, maxime fuc ad Hieronymi testimonium. Porro, si factus recitat, citarique Thomisticae Dominicanæ cum aliis opposita sententia conseruantur, vita ex eis è S. Th. mente hi (uti data ex ipso testimonio non deferebant) facile confabunt: quales enim, & S. Thom. intelligentia, & doctrina sunt Berdu, Rispolis Iosephus à S. Maria, Cabezudo, Nuñerius, imo & huius doctrina Antefiguratus Bannez, qui hac in re ad plura Sancto Thome contradictionis afferendæ frontem perficit (vt statim videbimus) ut cum his conseruantur? Sed & Alvarez, & Ledesma bona nota Magistri, & pauculi alij, qui pro suorum sententiæ post item contra nosfros contestatam scripere, pro mente præferim S. Thom. fidem non faciunt eum aperçissimo patrum suarum studio scripserint. Certe si recte Thomisticæ scholæ, doctrina, & Doctroris signa, que, vel aduersarii ipsi notant, & præferunt, ad rem præficien attendantur, nos nostrarumque in hac re sententiam recte Thomisticam aduersam vero, Pseudo-Thomisticam evincunt.

CERTAMEN IV.

Esignis ab aduersariis præscriptis sententia, & schola nostra vere Thomistica evincitur.

Avidamus Mag. Ioann. à S. Thom. vere Thomisticum, vel de doctrinam sequentibus notis delineantem, vel describentem. Is siquidem 1. part. tract. prævio de approbat, doctrin. S. Thom. d.2. art. 5. habet. Primum igitur optimum signum intelligentia D. Thom. & discipulus eius est, continuatio, & adiutor ad illos, qui in secessione temporum discipuli eius habiti sunt, tisque adheserunt doctrina. Sicut Herbaeus, Capreolus, Ferrara, Victoria, Soto, Flandria, Caetan. Conradus,

&c. Atqui his omnibus, qui in exemplum ad purum ex coctorum Thomistarum affliguntur, & aliis pluribus per states omnes explorato Thomatis, Prædeterminationes physice voluntatum nostrarum à Deo, & eis coniunctæ præsumptiones prædeterminationes, inuis., & aliena à S. Thom. mente viæ sunt: quibus nos nostrique omnes adhæremus; vii ex coram testimoniis patet: ergo ex primo hoc, & præcipuo signo in re præfenti veri Thomista, & discipuli S. Thom. re vera sumus; Aduersarii vero Pseudo-Thomista, seu Thomista adscitio, & arreptio nomine tantum. Scio Mag. Ioan. Martinez Prado 2. Physicor. controuer. 12. art. 2. numer. 35. dicitur in ipsum ex dictis facile refutando præmisso, vt ex antiquis Thomistis, & in primis Capreolo præsumptiones, & præsumptions physicas suas probet, evidenter tamen sententiam pollicetur: cum tamen ea producatur, quæ resolutionem quidem mereantur. Solum enim habent Deum, & virtutem cauus secundis, earum feliciter productione, conferre, & cum eis ad omnes effectus operari, eisque prius prædicatum entis, quod prius, & viuenter falsus concurrere: quod solum probat consensus diuinus ad creatum præcedentiam prioritate maioris univerſalitatis, non natura. Satius proinde illi ad suam intentum fuisse aliqua probabilitatis specie aliqui ex pluribus, iam olim nostris, contra suos Dominicanos inducunt, cum ex S. Thomas cum ex veris atram omnium Thomistis testimoniis apertis satisfacere, quam vanas, & ventos authoritarum evidentes pollicitari. Merito ex hac discipulatus S. Th. nota Doctores recitati num. 2. sententiam Thomistarum recentium non minus S. Thomæ, quam nobis aduersari dicebant. Deponerit ergo si factus dicta videret, ex penderetur Rispolis querulum in nos stomachum illorum verborum 2. de auxil. quæst. 1. ante 1. conclus. Relinquunt igitur, quæs. 6. nobis Doctrinam nostram, qui clare satius locutus est, ut omnes eius discipuli ipsum interpretantur: quibus solum Angelis Doctoris mysteria noſceret, & fructuari datum est. Misto mysteriū cum claritate sententia repugnat, quam vitro Rispolis admittit; alii forsan in re præfenti ad amittendis affuerunt. Faciunt enim nobis cius verba de vero nostro S. Thome discipulatu causam meliore: cum siquidem facta clare, & de se, & iuxta omnium discipulorum eius interpretationem locutum, & intelligimus, & sedcamur. Nobis igitur relinquendus ab aduersariis est Angliecus Preceptor, & doctrina sua Berdu, Rispolis Iosephus à S. Maria, Cabezudo, Nuñerius, imo & huius doctrina Antefiguratus Bannez, qui hac in re ad plura Sancto Thome contradictionis afferendæ frontem perficit (vt statim videbimus) ut cum his conseruantur? Sed & Alvarez, & Ledesma bona nota Magistri, & pauculi alij, qui pro suorum sententiæ post item contra nosfros contestatam scripere, pro mente præferim S. Thom. fidem non faciunt eum aperçissimo patrum suarum studio scripserint. Certe si recte Thomisticæ scholæ, doctrina, & Doctroris signa, que, vel aduersarii ipsi notant, & præferunt, ad rem præficien attendantur, nos nostrarumque in hac re sententiam recte Thomisticam aduersam vero, Pseudo-Thomisticam evincunt.

TEGA
J. pati
VIA

cendam nostris Professoribus mandauit tenerendissimus noster claudius Aquaviva episc. Data Romae 14. Decemb. anno 1613. quia Sanctis Augustino, & Thomae magis contenta est vita. Quomodo autem iusta nostri rei Theologicae Proceres, & duces capessent paucis videamus. Molina primus & concorditer prafatione ad lector. D. Th. veluti theologae sollem, ac ducem sequitur. Et i. p. q. 23. art. 4. & s. d. i. a. 10. D. Th. iudicium tantum facio, & doctrinam ut rur me securis pedem figere arbitror, cum illum consentientem emporio. Legat, qui volet Molina eius operis init. ad Philip. 2. uncupatorum Epistolam, vbi de S. Thoma, eiusque doctrina amplissimum, si quod aliud, elogium reperit. Legat & nostrum Valent. t. 1. in i. p. prafat. ad lector. vbi & aliud inuenier nulli secundum. Legat Valquez etiam nostrum t. 1. pi. 3. c. 4. o. 7. vbi S. Thom. sententiam merito ab omnibus theologis sufficiendam: eisque, qui ei contra dicunt, veritatis cognoscenda viam sibi ipsi praecludere dubium non esse ait. Legat Franciscum Soarium t. 1. de grat. prologom 6. c. 6. n. 2. nihilque ad S. Thom. eiusque doctrina laudem mage desiderabiliter splendidum. Legat P. Fonsecam tom. 1. metaphysicor admodum ad lect. Legat & societatis scriptores reliquos, quorum praeterea multitudinis longus hic, & impotens texere crenches, vbi nisi S. Doctorem, eiusque sapientiam ingenitus laudibus effervescentes sequi, & libros suos ex eius discipulatu volentes in primis commendatos: quod non, nisi stupidi homines praefarent, qui vel auctio, vel effectu ab eius doctrina discederent, & hac nolti omnium impensisimum studium, & ampliandi S. Doctoris doctrinam indefessum laborem, quia signi huius discipulatus S. Thomas altera pars est latius produnt.

3. Sed studij & laboris huius nostri adeit aliud notissimum, & evidenterimum (quod iam diu obseruabam) argumentum, noraturque ex parte nostra Flandrobelgica prouincia lib. 3. imaginis primi loci facili c. 2. sub finem his verbis theologus nostris admittentibus perfectum est, ut ordo ille admirabilis, ac diuinus, quem innenit, si quis inscriberia summam theologiae praesertim S. Thomas ab Academiis plerique, ita sit recepta est, misso Magistro sententiarum, atque minus didactica tractandi methodo, huic uni insitum. Louaniensis, ut id facerent author precipuis fuit Bellarminus. Aliis præter pluribus in locis Doctores Academicci, vel exemplum nostrum in hac re, vel confitimus fecuti. Adde Academiam Duacensem Louaniensem filiam non posse non eius methodi stande Bellarminius tandem authorem recognoscere. Ingolstadium eam scribendi methodum Valentini prius inuixit; atque ex eo, & nostris in Pragensem, Heribopolensem Colonensem, & reliqua catholicis Germania virtuue inueneritatis (que nostris Professoribus theologiis videntur) inducta est. Patius primus Ioannes Marianus ingenio, & eratione nobilis, ea methodo est vlus Complutus doctor Alfonhus Deza magnus Magistrorum, & scriptorum Parcens, qui postquam Franciscanus Patribus laicus Scotum summo ingenio acumine interpretatus publice fuit, societatem ingressus ad partium S. Th. interpretationem ea feliciter se dedit, ut eius doctrinam minime illustrari, & sua (qua maxima erat) autoritate confirmaret. Eadem prestitis Vallisoleti noster Ioan. Maxima Soariz, & Valencia Magister Salmantice eandem legendi normam noster Michael Marcus se legit, ut iuxta Angelici præceptoris. Sexiem eius doctrinam publice interpretaverunt, ac de suo etiam penu firmaret. Eo etenim vixque è Salmanticensibus Dominicanis Proceribus theologiis, nemo S. Doctorem interpretari, eisque methodo docere curauerat. Nec ille magistri Thomisticae doctrina instaurator Magister Victoria virtusque Sotii, Cani, & Mancij Magister; sed alij Magistrorum sententiarum interpretabantur, ut Dominicus Sotius, vel alia sibi opera scribenda præstiti per Petrus de Soto, & Canus. Nostri ergo, cum nemo exterius, vixque è Dominicanis aliquis (præter Ciceronem, qui nuper non tam iustum commentarium, quam brevia, & si ingeniosa, scholae siue post illam summa S. Th. Theologice adiecerat) S. Doctoris methodum in lectionis, & scriptis fecutus nemus eius interpretationem, exorsus fuerat, id studij, & laboris aggressi, magna tanti Doctoris gloria omnium Academiarum præciosiores fuit horrau, & exemplo in

eam scribendi methodum trahentes S. Thome interpres fecerunt. Videant Dominicanci Patres quale, quantumque nostrorum letitatum in S. Th. studium fuerit, siquidem, quod vix ab uno, vel altero ex suis, tot factis Angelicus Doctor obvenit, non solum à cunctis nostris Theologis, qui e laboratissimis commentariis in ipsius summum Biblio:hecas opulent, sed corundem labore, horrau, & exemplo à rehuis Theologis (quod ultra fluorum vota, & fatem modelatam (pem nre videtur) eius interpretatione vbi via catholico orum inuidetur.

4. Neque vero nostrorum laboribus id solum effectum est, ut Theologi, ab Scocitis, reliqui S. Thomæ methodo, & interpretationi incumbant: Sed eius doctrinam adeo stricta lege, & profellione sequuntur: ut verbo, & scripto eius autoritatibus sententias suas in primis coniungit, & si que aduersum aliquid sonens, doctis, subtilibusque interpretationibus conciliare, qualis ex praescripto tenerentur. Vixque id totum nostrorum exemplo, quibus in tantum Doctorem plus amor id oculis prius inuinxerit, obtinuerit esse clarificat, evoluti priscorum liberos imprimis oportebit: ex quibus nullus inuenientur, qui ad alterius sententiam confutandum S. Th. autoritatibus vtratur: quarum ad eam rem, vlus intra sepra, & gymna Dominicana claudebatur, quoque societas nostræ schola aperta, ac libri editi sunt, qui vnuersit id genus argumentorum familiariter scholis fecerunt. Operabit secundo istum ante id temporis doctrina S. Th. paucis exponere. Etenim apud Parisiensem scholam S. Th. antea bonus quidem author habebatur; sed nil praeterteria iuriis sibi vindicabat, parcs præcipuis ibi habentibus Durando, qui totus a S. Th. diversus era, & magno plausu ad sacerdalem vixque proximum Particularibus contabatur. Nec minus doctrina Thomistica infanti Nominales, qui è Franciscanis, & schola Scotti orti, non ignorantes Dominicianos etiam Magistros (in quibus Rupenus Holoch) in suas partes pertraxerent doctrinæ, & ingenuis laude, ut eius lector author Okam Parisii primum, & vbius inde venerabilis incepit fuerit, proclaimans, Germani vero, & Belgiæ ea tempestate ad fieri controversias intenti rem scholasticam non magnopere curauit, sed sacra scripture, & Patrum, & prophane literarum eruditio, que illis (ut tempus, & occasio ferebant) ex priori viu esse poterat, incubentes scholasticam S. Th. latitudinem horrebant maxime, cum eam ab hereticis, quibus cum futura illis res erat, non modo negligi vident, sed irritare, fed irridere. Vulgarissimum quippe illud Lutheri habebant: qui è litterario cum rei scolasticae perfringendo Ciceronem congressu tunc dixit. Nihil mirum, si in Caetano inuenirent præter notam quendam grammaticam, & allegationes, ex cap. similius de summa trinitate. Neque apud Italos maioris premio doctrina S. Th. habebatur. Cum enim nobilis e societate concionator Hispanus Neapolim adventaret, acque ex Hispania more, & in S. Thomam amore, sancti hiis doctoris autoritatibus in suggeritu viceret, a nostro Salmerionio tunc ea in urbe celebrimo, & S. Th. doctrinæ (vix scripta eius testantur) additissimum, nibilominus est admonitus crebitus S. Thom. citationibus in suggerita abstinenter: quoniam illo & tempore, & plaga, eti immrito S. Th. frequentes allegationes minus longi, quam debentur plausus conciliarent. Adeo apud ceteras nationes res Thomistica co iurelio facebat. Sed neque in Hispania eius status erector, & fortunatus. Animis siquidem ad arma, & Saracenorum expulsione per tot annos euocatis, non aliorum facultatum modo, sed vel latinitatis ignorantia Hispanie etiam Academias tenebantur. Paucilique neque, admodum insignes. Nominales è Galia, quafi clementissime loco, dari Hispanis non multis prælegebant: quare cum eminentissimus Cardinalis Franciscus Ximenes insigni Complutensis Academie à se magnifice strucere idoneus Theologus Magistris vellet prouidere: quos in Hispania non reperi, eos è Parthenio Academia & Nominalium præcipue festa, multo honore, & mercede conductos neque exiguis ad viam sumptibus, Complurum adducere coactus est. Nec multum temporis abiit, ex quo, qui eos ex lectionis, conuocatione, & nominibus norunt, multaque proinde de illis, nobis etiam narrabant fato concecerant.

5 Verum

5. Verum quidem est Salmantice, non ita ante aperta
gymnasia nostra pridem, ingenio acrem, & profundum vi-
rum Magistrum Franciscum Victoriom Dominicanum
iacarem doctrinam Thomisticam erexit. Eius subinde
discipuli, & in Cathedrali Salmantinis, quibus potiebantur
Dominicani, successores viri, pro ea tempestate (qua qui
sciebat solum scire totum dicebatur) fatis docti Sancti
Thome nomen, & gloriam auxere. Sed nondum is ei ho-
nos eiusque doctrinae alii Academiarum deferebatur,
qui hactenus scripturæ conciliorum, & Magiorum Ec-
clesiarum proprias fuerat: ut scilicet eius, authoritatis
ranguntur firmis fundamentis. Theologi veneran-
tibus: & quibus respondere, quibus possent, aperte interpre-
tationibus, ali in disputationibus, fere ex iure, debentur.
Primum autem S. Th. certitudinem ad suas vniuersitatem senten-
tias confirmandas, ac soto aduersarium interpretatione-
bus eius apud Germanos fuit. Petrus Canisius tanquam do-
cēns autoritatis, & Sanctimonia viri, ut eius scripta ipsi
hereticis in veneracione fuerint. Postea exactius adiuc, &
generalius totis suis commentariis idem praetulit Valentia:
apud Belgas, Bellarminus, Parisibus Mariana, Franciscus
ist. Tolent., & Maldonatus magnum vice regre fidem, & Ec-
clesiae columnam: qui, liceat de more illius Academie Ma-
gister sententiarii methodo legentem S. verò Thomam ten-
tentis docebant, & illius trahant. Michael Marcus, & Ioannis
Martinez Pinianus & Salmantinus Molina, & Soarius
Lutitanus, Alphonso Deza & Valquez Complutensisibus.
Aliisque aliis, ut ex coram innumerabilibus commenta-
tibus in D. Thom. patet: quorum exemplum, cum incom-
mendando, tunis in S. Thoma defendendo reliqui etiam
Dominicani sunt fecerit: aquale ne aliud nostrarum in S. Thoma
eiusque doctrinam amplificandam studium Domini-
nicani Pares ostendunt?

6. Sed quintum veri discipulatus S. Thomae signum
poterat idem author inferius: illudque est. *Maior unius,*
& minor eius: quod in sequenda doctrina D. Thomae. Cuius ratio-
nem reeditus, & concludit. *Quare ubi maior est* effi-
cio insequenda doctrina D. Thomae. *Ibi*, *maior est* dispo-
sitione asequendam veritatem: & *se ibi aperitis* est *si* gnum
finiorum discipulatus S. Th. Sed enim ut vidimus
toto certam, & nostrarum cum antiquis omnibus, certo-
quod discipulus S. Thomae concordia est, qui nequeat ex-
cogitari maior, arque cum Doctore Sancto non minor, ut
confat ex cert. i. siquidem, non in lenitentia solum, sed &
in verbis ipsiis cum illis contumius: ut non minori violen-
tia illi in aduersum sensum perturbati posse videantur,
quam nos ipsi patiamur adduci. Sed voluit tamen Ioannes
a S. Thomae vnoniem hanc maiorem, vel minorem cir-
ca S. Th. intelligentiam in eis tantum considerari, qui in
præfati materia, & pauculis aliis partes ducunt adiuc-
tas: minime inter Thomistas, seu Dominicanos recen-
tores, & Iesuitas nostros: sed quamquam, ita intelle-
ctuum (quoniam p̄tis S. Thomae discipulus in eis vnius, &
concordie comparatione sit ratio habenda) hoc signum
primo illi certissimo contradicit, & alias sit, non infi-
ctio solum, sed reprehēbitur veri discipulatus S. Th. argu-
mentum; in eo tamen Iesuitas Dominicanis recentiori-
bus valde præstare facilimē ostendemus. Et primo qui-
dem argumentum eius vitium, vel inde claret: quod faci-
le pollit recentibus scholæ cuiusvis sententia aliqua, qua-
suo duci in memorem non veneri, immo, quam ipse fues-
sit etiæ, conuenire, etandemque ipsi ab eis absque
fundamento attribui contra antiquorum omnium eius
auctoritatem intelligentiam: an ex hac recentium ipsum
interpretandi concordia vera illius intelligentia, &
schola dignocetur? Id autem Recentioribus Thomistis
in praecitata materia concordie facile competet, qui co-
rum antefigiani Bannez expressas contradictiones pro-
positionibus S. Thomae animaduertierat certior eius se-
cunda dominicantis Recentioribus annuentibus S. Thom. in
d. 3. ait, *effectus contingentes in causa, que se ad*
vitamque habent nullam habere certitudinem: quare in
haec modo cognoscere posse. Et i. part. quest. 1. 4. art. 1. 3.
corpor. *effectus contingentes in causa non attigit*. Bannez
conclu. 3. commentar. ait: *Deum cognoscere futura con-*
nigentia in sua causa, sed determinata, & completa;
qua de incompletis, de quibus nulla apud cordatum
theologum quæsto esse poterat, S. Thom. loqueretur,
cum id aliter de causa ad vitamvis potente absolute: &
Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tomus I.

tamen incompleta causa ad neutrum absolute possit S.
Thom. quest. 2. 3. art. 7. teste Caietano, S. quoad primum,
Pluræ esse Deo certa præcognoscitiae quæ non præfiniti-
ne air, oppotuit Bannez comment. §. Ad 4. argum. S.
Th. 1. 2. quæst. 8. 0. art. 1. ad 3. afferit, determinari a di-
recte, & à diabolo per modum suadentia voluntatem
humani ad malum consilium, Bannez 1. par. quæst. 2. 3.
art. 3. dub. 2. §. Sed hac doctrina ait, *Parum Catholicæ dict*
voluntatem se determinare ad bone, vel male operandum;
quia ad omnia à Deo determinatur. Et confone quidem
id à se prædicto principio citat, quæst. 14. art. 12. §. Hoc de-
mus explicuimus: scilicet ita à causa prima omnes secun-
dus ad suos effectus determinari, ut nulla causa secunda
possit exire ab eius determinatione. Et quæst. 1. 9. art. 8.
§. Sed antequam iterum, *Deum omnes causas determina-*
re, & modificare ad suos effectus, ac subinde: *causam*
modificatam ab alia superiori non determinare (amplius
contra vero S. Th. in 2. d. 2. 5. quæst. 1. art. 1. ad 3. art. 5. deter-
minationem optionis, & finis in potestate liberi arbitrij
constitutam esse: unde remanet illi Dominum sui actus,
quæst. 1. de por. art. 4. ad 3. Dicendum: quod, licet causa
prima maxime influat in effectum: tamen eius influentia
per causam proximam determinatur, quibus similius 1. 2.
9. 9. art. 6. ad 3. q. 10. art. 4. ad 3. & aliis pluribus ut cert. 1.
vidimus. Illud tamen omitendum hic non est ex 2. tentia-
tior. d. 3. 9. corpor. ipsa enim potentia voluntatis, quanti-
tum in se est, indifferens est ad plura; sed, quod determi-
nante exeat in hunc actum, vel illum, non est ab alio deter-
minante sed ab ipsa voluntate. Obstinato docet Bannez
2. 2. q. 10. art. 1. dub. 2. docum. 3. *Cum equali Dei auxilio,*
quo Deus misericorditer eorū hominū excitat, & preparat,
non stare, vnum conari magis, vel minus, quam alterum,
in quo contradicit S. Th. in p. qu. 6. 9. art. 8. ad 2. aient. [Dic-
endum: quod hoc quod in baptizatis maior, vel minor
gratia apparet, potest dupliceiter comingere, vna modo
quia unus in baptismō percepti maiorem gratiam, quam
alius. Alio modo: quia, etiam in eisdem gratiis percepti,
non equaliter ea videntur: sed unus studiosus in
ea proficit, aliis per negligētiā gratia Dei debet.] Et in
25. Marti. ad id, *enīcūque secundum propriam virtu-*
tutem, inquit, se autem queras quare unus magis habeat
de gratia, quam alius. Dico, quod huius rei est causa pro-
*xima ex prima, & electio divina. An quis, qui ita aper-
te S. Doctori contradicit, & corum, qui in principio earum
omniū contradictionē, scilicet prædeterminatiōis
præfinitiōibus, & physiciis prædeterminationibus, ac ob-
inde in eisdem propositionibus cum Bannez conueniunt,
& tanquam dicti iurato festantur, concordia verum S.
Th. discipulatum demonstrabitur, non potius nostrarum,
qui cum S. Th. illud exēcrant Principiū, ac memoras
omnes eius consecutarias propositiones facilime tuen-
tur inō illū eidēnter ostendunt?*

7. Sed tamen misso evidētissimo argumento illac ca-
mus, qua non Ioan. à S. Th. duci defēderat: demūque con-
venientiam maiorem Doctorum recentiorum alterius è du-
abus sc̄tē circa S. Th. intelligentiam (nulla hinc testimoni-
orum eius, sive antiquorum discipulorum, & interpre-
tatione ipsiis habita ratione) veri discipulatus S. Th. maius
esse argumentū ostendamusque eo etiā, qualis quali argu-
menti generis Dominicano Recētiores nostris superari.
Tanta enim est Recētium Dominicanorum in re præsen-
ti, etiāque consecutari opinione diueritas, alio rumque
contra alios pugna, & rixa iamdiu à nostraris, & sumatim à
R. P. Fr. Petro à S. Iosepho in defens. S. Th. d. 1. sc̄t. 10. n. 1.
circa finem notata, vt nec veritate, verave S. Th. intel-
ligentia conuenire queat. Cetera siquidem dignaque Cicero-
ne in similī Philoporphum diueritate sententia est. In
tanta opinionum varietate, alterum fieri profecto potest ut
earum nulla, alterum certe non potest, ut plus una vera sit.
Incipiamus à conditionatorum scientia: quam solum con-
jecturalem primos illos huius sc̄tē Dominicanos duces
admississe ostendimus d. 4. de Sc̄tia q. 1. corr. 1. Ex his vero,
qui certa eorū scientia Deo negare non audebant, decreta
illa subiectiū, sive ex parte actus absoluta, & obiectiū,
sive ex parte obiectiū conditionare, contenti aliqui funialis
nihilominus ex eorum etiam locis, tanquam chimera, & inania reficiuntibus, ridentibus, & exibilibus, ut
vidimus d. 5. quæst. 2. Physicas prædeterminationes, ac

P P P subinde

TEGA
A. part
VIA

486 Controu. III. de Decreto, &c.

subinde præfinitiones nostrarum actionum prædeterminatas (de quibus agimus) Magistri ipsorum nobilissimi Ioannes Gonzalez Albelda, Victoria, Sotus verque, Manlius, Ioan, Vincentius, Araujo, Laurentius Gutierrez Ioannes de Napoli Biedma & memorari supra plures fuerunt pertas. Sed quia obinde Thomitarum plurorum actuum, confraternitateque expunguntur, ex cœtorum ferreorum iudicio ad parum Thomitarum ea in re convenientiam inspiciamus. Quidam enim ex illis prædeterminatus præfinitiones, ac pœnæciones physicas ad omnes nostras actiones, etiam præbias, acserire tueruntur. Contra vero ex iudicio alij illas ad eas solum, que vel honestas, vel indifferentes, si que sunt, actiones nostras admittuntur, ad præbias autem negant, tanto in primis illas afferentes stomacho, ut illos impieratis, blasphemias, aliisque censuris proficiantur. Et hi quidem in Deum, alij vero in consequentiam religiosores ut claretur quælibet, & alij universim physicas prædeterminationes, carumque subinde decreta, reiecant, solis moralibus admissis. Videat nunc signi huius quinque pœnæciorum qualis, quantaque sit, vel Receniorum suorum Thomitarum in S. Thoma interpretando concordia: eorum liquidem quivis disputationem suam crebris minutissimis, etiam linctum, S. Thoma allegationibus magnam tranfigit partem. Et, sane cunctis Angelicis Praeceptor fuisse non posset, quin roties fibi (quod dicitur nefas sit) contradicat, quoties Thomista hi alij alii, ut vidimus, repugnat.

8. Contra vero nostrorum ea in re, & alii, in quibus veritas, & doctrina S. Thome tuncad gratia a recentibus hisce discidunt, concordiam quis non videat? Nemo invenitur, qui certam Deo conditionatorum contingentiam scientiam denegari. Nemo, qui, vel conditio- nata illa ad ipsorum pro eo ita consistentiam, vel scientiam eorum diuinam ad sui infallibilitatem decretis ex parte subiecti absolutis, & conditionis ex parte obiecti opus habere defendat. Nemo item qui nostrarum actionum liberarum prædeterminationes, præfinitiones ab arbitrio nostri libero vnu omnino independence, ac prædeterminationes physicas non fuit exofus. Nemo tandem, qui ad has, huc scientiam media, ac non intrinsecam gratias, & nefarios precedentes prædestinationis, seu misericordis voluntatis diuinæ efficaciae conclusiones S. Thome testimoniis sincera, eademque faciliter aperta interpretatione non vtratur. Ergo ex quinque hoc signo, etiam, ut eius præscriptor intelligi voluit, versus S. Th. discipulatus, atque adeo vera schola Thomistica in Iesuitis, non autem in Dominicanis recentibus extat. Sed enim nonnullam nostrorum diversitatem in auxiliorum efficacia, & in auctis influxu explicandi aduersarij notant. Ea tamen est, qua ad controv. sic cum Thomistis recentibus punctum non pœnitetur. Eiusmodi est Molina, Bellarminus, & Lessius gratia auxiliari physicum influxum, & efficientiam in actu concedere; Valquez vero, & Soar, solum intentionalem. Illa item quod Molina, & Lessius nullam illi in actu primo efficaciam tribuant, sed ab ipso ab soluto confusa efficaciam astimant; aliquo vero ratione eam in actu etiam primo illi deferant Bellarminus, Valenza, Valquez, Soar, & post nostri Reuerendiss. Praepositi Generalis Claudi Agua via præscriptum omnes. Neque ij tamen eodem profus modo: ex eis enim alij à scientia ipsa conditionata efficaciam dici votacionem sentent. Alij vero à conditionato sub illa futuro, quibus, & eos annuitus: Verum ha omnes diversitates extra punctum controv. cum Dominicani recentibus sunt: cum omnes in eo convenient, quod auxiliorum efficacia infallibilis intrinseca illis non sit, neque proinde ex parte actus primi causalitate confundit formaliter realiter praecedat; sed solum materialiter: quatenus auxilium, quod efficax aliunde, quam à sciplo, efficax ab extrinseco vnu voluntatis denominative solum est, in actu primo confusum praedit. Volunt autem alij ante absolutum confusum à conditionato solum eam efficacie denominationem sufficienter defunsi: quare & efficaciam ipsam ex prioritate generi, quo confusus conditionatus ab soluto praedit, ad hanc ipsum praedere scilicet prioritate maiori vniuersalitatis: quo erat pacto solum praedere docent, qui eam efficaciam à scientia conditionata defunsum: quanquam, ut dixi, & si hac auxiliari efficacia donationem, & auxilium ex ea donatum maius quid in ratione gratia, & beneficio con-

situat, tamen illi efficacia (teu, ut sic loquar) effectuionis confer: quae satis superque ab eius obiecto, ceteris conditionato confusa, quod supponit, tributum illi non sit; eodemque modo tribueretur, eti non ex ea scientia, & consilio, sed casu auxilium illud homini tribueretur.

6. Ideo ab efficiaciis auxiliis constitutione scientiam medium secludunt, solamque conditionata futurionem merito aduocant. Heritez tr. Scient. d. 7. c. 3. & 16. Meritus tom. 2. tr. de grat. d. 6. fecht. 7. fent. 5. Ioan. Philippeus tr. in Oseam c. 2. versu 14. n. 12. Mascares de auxil. d. 3. p. 4. n. 1. fr. Petrus à S. Ioseph. d. 7. de grat. fecht. 9. Andreas Duvalius Doct. Sorbonic. ro. 1. & in 1. 2. tr. de hum. actionib. q. 3. de lib. abit. tit. quonodo gratia, ad 3. ag. Neque alios ex nostris (præter Didacum de Alarcón) qui pro constitutione efficacia auxiliorum in actu primo explicatio ad scientiam medium recurrere videtur) prefata constitutione, à futurione conditionata solum abnovere fecit. Si quidem ad certitudinem obiectiuam, sive necessitatem effendi conscientis absolute purissima conditione, sive qua futurus conditionate erat, & in potentiam consequentem non effendi posita conditione, sive qua conditionate præfatus est futurus, tandem recurrent, ut videtur in Valq. t. 1. p. 1. d. 9. 8. c. 8. n. 50. Soar. lib. 2. de Scient. condition. 6. Tamerio t. 2. d. 6. de grat. q. 2. dub. 6. n. 10. alii. Nec tandem ipsa Molin & Less. ne explicita efficacia in actu primo repugnat: cum mediiorum certitudinem, seu firmatatem, cui prædestinationis certitudo innititur, in scientiam tam medium, & conditionata obiecti futurionem sub conditione auxiliis, quod prædestinatio de facto absolute ponit, tandem refutand. ut videtur est in Molinae concordia q. 14. 2. 13. d. 12. §. Est autem d. 50. §. Triplicer scientiam, & q. 3. d. 1. m. 9. concil. 2. & m. vii. §. Quoniam est quod. Vnde in iiii quidem, que extra punctum controv. cum Dominicanis recentibus sunt, ullam re ipsa in hisce rebus diversitatem esse perspicuum est: ut appareat, quam iniuste ledetia de auxiliis definit, 2. affini concil. 5. §. Tertio probatur, & Zumel t. 2. opuc. concil. 6. ro. Animadversio pro nobis, non trouit in materia præfensi diffida clament, que singulis quia fortassis rem non penetrant, sed horum tam non cū alii, sed vniuersitatisque eorum apertas pugnas inferius notabimus: intertamen tam accipe que de Zumel ito crudite obseruat. Fasolus noster 1. p. to. 2. q. 14. ar. 13. d. 9. n. 110. Se- lenne, inquit, hunc scriptori estimante nos, sive adiutoriorum scientiarum, pro modis vnu ipfa describitur ad alia.

10. Verum quod rem ipsam suis nonnullis ex nostris referunt in re præfenti adhaerere. Atiar. 1. respont. c. 1. n. 2. at. Hem. lib. de fine homin. c. 4. n. 2. docuile Dei in conditionali, quod haber decreto nosse quid homo in tali rerum peritias faceret. Et c. 6. n. 2. at. docere ite humanos actus abique libertatis dispensio ad Deo præfut, ac prædestinationi. Reperit. 7. respont. c. 1. n. 9. Addit. Lædima ita cum pro sua stare opinione, ut aduersos acriter reprehendat. Verum (præter de eo, & Pæterio danda q. 7. cert. 15.) eti ita fuse pro aduersoriarum sententia dicatur, ut deceptionis animam autem quaretribus neque ita in mente legibus præbere possit; neutrum canem, sed virtute que potius oppositum eo c. 4. ver. 2. docuit aitens. Non enim Deus preparare voluntatem nostram, ac munire eti- tanta, talibus que auxiliis, & causarum concursum, & conditionibus, ut infallibiliter sit scientia diuina secundum pœnitentiam prædestinationis & liberum. Vbi in primis physice prædeterminatas præfinitiones reiecat: cum communici cariarum, & circumstantiam designet, neque illas solas ad cōfensus, seu effectus confectionem, & de eo scientia (vitæ que conditionata) infallibilitatem, cui absolute omnino præfinitionis, & actus subinde præfutti certitudo imitatur: quod si de scientia non conditionata formaliter, sed priori alia naturali loquatur, propensionis voluntaris crea- tæ, & cumuli auxiliorum totius, quem in sua omnipotencia cohibet, & cui cōiunctum creatuæ voluntas restitue nequeat, eti omnibus diuisum *aleat*, restitue, eamque solam naturali scientiam præfinitioni (quam erga omnes actus nostros non præbias admitti) censeat, praedere (ut ibi & c. 6. in glossa lit. L. & n. 4. & in glossa lit. X. & c. 5. n. 6. & in glossa lit. B. & c. 14. num. 8. docere videtur) scientiam verò conditionariæ contingentis conditionata præfinitionem huius in *hypothesi* cum reliquis conditionibus supponere, ipsique ianiti: (ut clare docet eo capite quarto,

Disp. I. Quæst. V. Certam. IV. 487

487

ann. 2, & c. 6. n. 4. & in glossa lit. X.) nihil tamen docet, quod Thomistarum sententia, sive de physicis praedeterminationibus, sive de præfinitionibus de se efficacibus faciat. Ibi enim non in cumulo auxiliorum contingens certam futuritionem, & scientiam, atque præfinitionis sua infallibiliterum, sive infallibilitatem collatam; sed in intrinseca enitute eni^m que auxiliū efficacis, seu prædeterminationis physicis; et quamque sive præfinitionem, sive scientiam contingens impediti a voluntate nostra posse negant; Henriquez vero non in eni^m que auxiliū enitute, sed in corum cumulo præfinitionum suarum infallibiliterum, & scientia illius, qua regulatur infallibilitatem ponit; ac insuper impediti a nostra voluntate præfinitiones suas posse, ne ficiunt, docet cap. 6. id si facilius percipi, quam posse impediti diuinam contingenciam auxilio et scientiam: quam canem impediti posse, ne ficiunt, docet ibi n. 7. & in glossa lit. X. firmat autoritate Scotti, Vega, Corduba, Gabaldon Okami, Richardi, & S. Bonavent. Quatenus vero ē nostris præfinitionibus Suriarist non obstante intrinseca auxiliorum indifference in suis hisce præfinitionibus, & scientia, qua per ipsum regularitate, Henriquez, vel discreper, vel conuenient. Controuerſ. de Dei volunt. d. de præfinitionibus suarioribus videbimus.

11. Stat ergo firmum, & certum Henriquez, tam eo cap. 1. quam toto illo lib. vt, de fine homin. solas præsumtiones diuinæ non praetarum operationum per scientiam illam præstatim regulatas admisit; quas tamen aliquando motionem Dei actiūm, quandoque determinationem, nec fœlēm prædeterminationes appellat. Nec mirum illum eis tunc vocibus vri, quibus poete ad-venient, vel absu feruntur, vel decepit, vt cum in suis caſis numerarent. Siquidem illum suum libeum, quem multo terro amissi compotuerat typi diffinitio anno 1593. in-terro felicit, ut minimum, quo ante organo nostrorum dominicanis controvenerant de scientia media, & auxiliari efficacia occasione conclusionum eis de rebus habitatu Vallisfoliensi anno 1594. Ex tunc autem quod ab dominicano doctrine adulterabatur. Nam de prædeterminatione ex parte obiecti conditionatis habet ad numeri finem. [Nec vla rati, aut authoritas cogitare, quod Deus actu liberò prædictinū omnia futura conditionalia: nempe, quis effectus, aut qualis operatio reperire, si in tali, aut alio ita, aut concursu circumstantiarum constitueretur? Nam hic actus in Deo videtur opificiosus, & nihil facit ad rerum productionem, conseruacionem, aut decorem vniuersitatis.] Addenda eiusdem sententia c. 14. q. 5. Si quis considererit speculatim dotos hominis omnino aquiles in naturalibus bonis, in habitibus, causatibus concurredi, & eos moueri auxilio omnino qualis ex parte obiecti, & potencie: non videtur implir ex natura rei, vt unus cooperetur, & concurvatur, non conseretur. Quid tamex ex natura efficacie tristitia auxiliorum, etiam iniquabilis, ne dum in omnibus equabilis, repugnat adulterariis fatentibus, subditum: [auxilium eius, qui concurrit, lumen esse maius post auxilio alterius, qui non concurrit.] Erigendus haec Zimel. t. i. opul. d. 5. fecl. 1. S. Adductum pro Pater. Referto per nosfum Eminentissimum Toletum in Joan. amor. 21. in id. Nisi Pater, qui misit me traxerit ut ratione bene explicari gratia efficaciam ait, non vi, aut necessitate trahimur, & in eis quodlibet

minaret, omnis profecto merit, & demerit, & liberta-
ratio funditus tolleretur. Sed, quia Deus, sic eam mou-
it ipsa nihilominus final etiam scipiam moeat,
per suam deliberationem se determinet ad agendum
hoc, vel aliud quidpiam: ob eam causam appellatur libe-
ra. J Postea eius sub ordinacione, & dependency
in operando nomine applicationis significarunt, & à qua
libertas causa creata non extinxit, subdit. [Non enim
intelligendum est, voluntatem esse liberam omnino in
vt a nullo pendas, nullique subiciatur. Hac enim liber-
ate solum Deum liberum esse cognoscimus.] Et subi-
ferius vitrumque agens sic discrimina: [Qui adhibiri
possitque omnibus rebus, quæ ad agendum ex parte
obiecti requiruntur, ita, vt nihil defici, nihilve obliter-
agen naturalē non potest non agere. At voluntas eti-
tute, porci agere, & non agere, & agere illud, quod ei
proponitur vel etiam contrarium.] Conforat eidem do-
ctrina lib. 16. in Genes. c. 11. d. 7. n. 95. ad id. Non dif-
ficile est, quod loeo non plus refertur ab
adulterariis: Cabreria, feclit, t. 3. in p. 3. q. 62. d. 12. §. 7.
n. 148. Ledetma de auxil. d. 2. affini de feclit. conditio-
dit. 2. S. In his difficultate. De patribus Michaelie Marco
Salmanticis, & Andrea Martinez Vallisfoliensi gloriantur
adulterarii. Quod suis partibus accesserint. Ceterum
Primum solum admittit cum equali auxilio gratia non
posse conseruare unum, dislentire alterum; non logi-
tur autem de aequalitate enititatis, sed in ratione gra-
tiae, & beneficij: quod in nostra doctrina certissimum
est. Secundus contra physicas prædeterminationes acer-
bit prælegit: Id quod, cum ex eorum Theologis
manuscriptis est certum: tum etiam ex epistola Vallis-
foliensi Primarij Doctoris Ioan. Garcia Coronel supra
recitat, qui omnes Vallisfolitanos, & Salmantinos no-
stros (in quibus hi duo principi tunc Professores
erant) physicas prædeterminationibus, ac proxime præ-
determinationis præfinitionibus per idem tempus repu-
gnare, generat teat.

12. Neque aliud enierat postea.

13. Neque aliud cuicunque potest argumentum Naturae t.2. contra t.1. s.7. illis consentaneum verbis velint non linte isti. Scilicet Molina, Vazq. Soar. & Calenc.) Qui non sequuntur vestigia maiorum suorum, qui in societate Iesu nati. & ad opera sanctissimi nostri Doctoris Thomae & Academiarum eius nutriti perpetuo nostre sententia adhaeserunt. Erit autem argumentum nostris scholares invenientes a Dominicanis Professoribus, eorumque Academicis Philosophiam, & Theologiam initio audiisse; ac proinde, & prefationes, & prædeterminationes Theologicas dicidisse, quas cum nostris postea legenter propinarent. Verum utroque argumentum hoc claudacutus est. Damus libenter ad Societatis initium decem illis primis sanctissimi nostri locis totidem sapientias columnas, fidem, & Ecclesiae Catholice sustentandas, atque amplificandas minime, vt eventus probavit, imparibus ad societatis inchoantis res statuendas, atque Lutheranorum exuerendas, & Principum accitum, & Summi Pontificis iusta distinxisset, iustitiae nostris à publicis Academiarum P.P.P. 2 Proclus

Professoribus audiuisse. An illæ omnes Dominicanis tamum Professoribus Theologis, vel Thomistis vtebantur? certe neque Salmantice, (vbi plurimum potest obiniebant) solum Theologami docebant. Nam Compluti praeualebant, ut diximus ea tempestate Nominales; nec quisquam ibi Dominicanus bona nota, imo notus Magister, praeferre Mancium memoratur, qui inde Salmantica etiam fuit euocatus. Et Salmantica quidem insignis vespertino Cathedra Professor, & Theologia Decanus Magister Augustinianus Joannes de Guevara prælegebat quo Magistro relati ciuidem fodali Proceres gloriantur. Vix ergo Compluti scholares nostri (vbi non nondum fundato Salmanticensi Collegio omnes, & postea nondum fatis confirmato, & aucto plerique audiebant) Professores Dominicanos, nisi aliquamdiu Mancium, sunt nacti, ut ab eis prædictionibus, & prædeterminationibus, imbucentur. Sed & Salmantica, eti Dominicanos Professores audirent, celebrerimus Ioannem de Guevara non omittentes, acerrimum Thomisticarum prædictionum, & prædeterminationis impugnatores, qui Alfonso de Mendoza questionis 7. scholastica contra illas quodlibeticis inferenda exxit author. Hic ergo & ingenij acumine, & S.Th. eruditio, & qua etat autoritate maxima, fatis apud iuuenes nostras viri apud suos destruet, quod Professores Dominicani adficari tentarent. Sed eito solos Dominicanos viribique scholares nostri audierint. Certe Compluti Magistrorum unum Mancium audirent, qui eas prædictiones, & prædeterminationes auerterebat. Salmantica Victoriam forte, vtrumque Sororum, & Mancium, qui eadem in Magistro Bannez reprehendebant. Canis eas (quod sciam) non docuimus ipse, nec Bannez à nostris scholasticis audirent; nisi forte quis crederet eos dipteriorum, & proborum in societatem conicitendorum, quam Theologia, esse discipulos voluisse. Sed demus gratias iuuenes aliqui ex nostris aduerteriorum doctrina (qua velut arte) imbutos fuisse an illi rei nostræ litterarie maiores habendi sunt, cum iuuenes audirent? an, cum iam Magistri, de suo postea legerunt? Postremum quidem, nil ergo ex eo, duriorū etiam Thomistarum istorum Magisterio euincitur, ut Maiores nostros euemodi doctrinam docuisse, aquae posteri ab ea recedentes dicantur maiorum vestigia non sequi: cum inter illorum discipularum, & Magisterium tantum studiorum, & anorū intercesserit, ut possent à suorum Magistrorum sententia ad veriorem, assida praepice S.Th. lectione qui adeo clare vbius loquuntur, elipiscere.

14. Et sane ita eueniſſe (si forte decepti iuuenes fuerer) & constat ex dictis, & ex diurno tempore, quo primi nostri Professores Theologi docuerunt. Nam Doctor Andreas Martinez Vallisoleti trivigia fere totos annos Theologiam docuit, secuti & Michael Marcos Salmantica, & totidem fere Alfonbus Deza Compluti; que tempore iam Dominicanorum, & Iesuitanarum scholæ his debus certabant: Iesuiti cunctis (quod fecus Dominicani, ut vidimus cert. 2. euensis) sua caltra tencentibus, omniumque nomine singulis vbius certantibus: quare certum est fatus primos illos Dominicanorum discipulos, ut eam didicissent runc doctrinam, tandem Magistros dedidicisse. Hoc ita minutum argumentum difficile placuit: cum iam abunde à Paulo Leonardo dictum esset part. 2. responson. sec. 15. num. 76, discursu sequenti. Etenim Nauarretus Controuerſi. Pincius editus anno 1665, qui ab exordio societas quintus supra sexagesimum erat vita iam Molina, Fonseca, Valquez, & Valentia ylra sex-generatio fuit, præter Valquez, qui quinquegymno quinto atritis sua anno decessit anno Theologicas professoris publicæ trigesimo: reliqui vero vias quadragesimum prælegerant. Soarez vero adhuc superstes quadragesimum circiter annum publice iam docuerat. Allignet nobis Nauarretus antiquiores alios societas, tunc recentes formatæ, Magistros nostros, à quibus hi in ea doctrina recésserint, ut maiorum vestigia suorum illos non sequi prober. Nam coartatos poterit fortassis plures Maldonatum, Tolerum, Bellaruminum Marianum, & alios: qui tamen in eadem fuerunt doctrina, eti maiores fuissent. Sed forte Salmeronem, & primos illos Patriarcha, socios appelle Lainum Fabrum, &c. Sed hos omnes in eadem fuisse sententia constat ex historia Tridentini Concilii, cui feri omnes à Sancta Se-

de, & Catholicis Principibus Theologorum nomine adstitere, ac præfinitionibus, & prædeterminationibus, non Lutheranorum modo, & Calvinistarum, sed & (si quo nobis occulto, nec dum ab ipsis propalato, differunt, mysterio) Dominicarum recentium acutis, & accuratis disputationibus coram reliquis Concilij Patribus restiterunt: non modicas illis suppetias ferente contra Dominicanum Cartanum Dominicu Soto iuxta memoratam supra Petri Suavis, Iesuistis infelti, histriam. Constat etiam ex eruditis Patris Salmeronis commentariis, que suis cum Iacobi Lainij Lubrificationibus collatis virilque iudicio, & sententia edita sunt. Maioribus etiam nostris Theologis adnumerandus est Petrus Ribadeneyra eo anno, quo confirmata societas fuit nostris adscriptus: vir in Theologia insignis, ut eius varia, etiam historica, opera testantur; eti mira eius eruditio, & stylus suauitas, plurimum historicis mancipari. Sed & hic libello contra præfinitiones, & prædeterminationes Thomisticas recentes Romanum à nostra prouincia Toletana misso subserpuit. Constat ergo in te presenti societas nostræ doctores siue primos, siue medios sine potestis omnino, verisimili, & S. Thoma germanissime doctrinae confessi: contra vero Dominicanos opposita defensiones, & à maioribus suis, & à coetaneis, & à enim ipsi visibilis antea, & Sancti Doctoris interpretatione dilectissime: ut potest hoc veri S. Thoma discipulatus, & argumento concordia, & signo, non minus, quam reliquis antea expensis, nostra Iesuistica schola vere Thomistica, aduersantur vero, eti eo nomine censeti veluti anti-Thomistica demonstrentur.

QVÆSTIO VI.

Quatenus per scholas alias, & Religiones, caterosque Doctores liceant prædeterminationia præfinitiones.

ET si plures gregatim scholasticos eis præfinitionibus prædeterminationis aduersos rerum, dum pro nobis Academias omnes qu. 4. recensebamus & qu. 3. dum Senones decretum Parisenſium examine, & suffragis editum expedemus: ut de S. Thoma eiusque singularium discipulis, & schola plus satis quæst. proxima dixerimus: reliquos tamen iam scholasticos pro nobis recensendi locis est opportunitus, ut nouitatis, & singularitatis ab aduersariis tentata sententia nostra notam plenius in ipsis commentemus. Doctores igitur reliquos omnes qu. haec ita pertinet, ut pro sua quicque antiquitate præcedat: eti ei plures, qui ad varias, vel scholas, vel Religiones pertinent non pro sua, sed pro caruan antiquitate numerandi hic sunt.

CERTAMEN I.

Franciscana familia sua Scotica schola contra prædeterminationias præfinitiones pugnat acerrime.

1. Coartanea Dominicanæ Franciscana Religio, & Thomistica scholæ proximo tempore succedentes, & aduersæ ex illa oriundæ Scotica, & Nominalis hanc iure suo sibi vendicante locum. De quibus prædeterminationes physicas, ac subinde prædeterminationes suorum actuum præfinitiones constanter, & vnam mitem ab ilice extra controversiam est; eti enim Scottistarum nonnulli præfinitiones actionum nostra-rua siue conditionate, siue absolute futurorum admittantur.